

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

UÇUŞ VE GÖREV SÜRESİ SINIRLAMALARI İLE DİNLENME GEREKLİLİKLERİ TALİMATI (SHT – FTL)

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar ve Kısaltmalar

Amaç

MADDE 1 – (1) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Bu Talimatın amacı, uçuş emniyetinin sağlanması için uçuş ve kabin ekibi üyeleri ve işleticinin uyması zorunlu olan uçuş ve kabin ekibi üyelerine yönelik uçuş ve görev süresi sınırlamaları ile dinlenme gerekliliklerine ilişkin esas ve usulleri belirlemek ve bu konudaki faaliyetleri düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Bu Talimat, Bakanlık tarafından ruhsatlandırılmış havayolu işletmelerinin, havayolu işletmelerinde görevli ilgili yönetici personeli ile geçerli lisans ve/veya sertifika sahibi olan uçuş ve kabin ekibi üyelerinin uymak zorunda oldukları usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Talimat, 14/10/1983 tarih ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu, 10/11/2005 tarih ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ve Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliğine (SHY 6A) dayanılarak hazırlanmıştır.

(2) Bu Talimat hazırlanırken Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan 83/2014 sayılı uluslararası regülasyon ile konu hakkında Avrupa Havacılık Emniyet Ajansı (EASA) tarafından yayımlanan kılavuz dokümanlarda belirtilen gereklilikler esas alınmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Talimat kapsamındaki amaç doğrultusunda aşağıdaki tanımlar geçerli olacaktır:

- (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)** Ağır uçuş programı: En uygun uyku zaman aralığı sırasındaki uyku imkânını sekteye uğratan, herhangi bir ekip üyesinin intibak ettirildiği zaman diliminde, “erken saatte başlayan görev” bakımından 05.00 ile 06.59 arasındaki sürede başlayan veya “geç saatte sona eren görev” bakımından 00.00 ile 01.59 arasındaki sürede sona eren görev süresini,
- Ana üs: İlgili ekip üyesinin genel olarak bir görev süresine veya görev süreleri serisine başladığı veya son verdiği ve normal koşullar altında işleticinin ilgili ekip üyesinin konaklamasından sorumlu olmadığı, işletici tarafından ekip üyesine tayin edilen mahalli,
- Artırılmış uçuş ekibi: İlgili hava aracını işletmek üzere gerekli olan asgari sayının üzerinde uçuş ekibi üyesinden oluşan, uçuş sırasındaki dinlenme kapsamında her bir uçuş ekibi üyesine tayin edildiği görev yerinden ayrılma ve uygun şekilde kalifiye başka bir uçuş ekibi üyesi ile değiştirilme imkânı veren uçuş ekibini,

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- ç) Aşırı yorgunluk: Bir ekip üyesinin zindeliğini devam ettirmesini ve bir uçağı emniyetli bir şekilde işletme ya da emniyet ile ilgili görevleri yerine getirme yeteneğini bozabilen; uykusuzluk ya da uzun süre uyumama, biyolojik uyku saat düzeni ya da iş yükü (zihinsel ve/veya fiziksel faaliyet) nedeniyle meydana gelen ve zihinsel ya da fiziksel performans yeteneğinde azalmaya neden olan bir fizyolojik durumu,
- d) Bakanlık: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nı,
- e) **(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)** Batı-doğu veya doğu-batı geçişleri: Aynı istikamette 6 ya da daha fazla zaman dilimi geçilen ve karşı istikamette 4 ya da daha fazla zaman dilimi ile geçilen ana üsteki rotasyonları,
- f) Biyolojik uyku saat düzeni (Window of Circadian Low (WOCL)): Herhangi bir ekip üyesinin intibak edildiğı zaman dilimindeki 02.00 ile 05.59 saatleri arasındaki süreyi,
- g) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Tek boş gün: Önceden tebliğ edilen, bir günden ve iki yerel geceden oluşan, tüm görevlerden ve nöbet görevinden muaf olunan süredir. Dinlenme süresi, boş gün kapsamına dâhil edilebilir.
- ğ) Diğer nöbet: Evdeki veya uygun konaklama tesisindeki nöbeti,
- h) Dinlenme olanağı: Ekip üyelerinin hava aracında uyumaları için uygun bir ranza veya bacak ve ayak desteğine sahip olan koltuğu,
- i) Dinlenme süresi: Ekip üyesinin tüm görevlerden, nöbetten ve rezervden muaf olduğu, görev sonrasındaki veya görev öncesindeki, sürekli, kesintisiz ve tanımlanmış süre zarfını,
- j) EASA: Avrupa Havacılık Emniyeti Ajansı'nı,
- k) FTL: Uçuş süresi sınırlamalarını,
- l) FTSS: Uçuş ve uçuş görev süresi sınırlamaları ile dinlenme gereklilikleri prosedürünü,
- m) Gece görevi: İlgili ekip üyesinin intibak edildiğı zaman diliminde 02.00 ile 04.59 arasındaki sürenin herhangi bir kısmına giren görev süresini,
- n) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Geçici konaklama tesisi: Dinlenme kapsamındaki anlam doğrultusunda, sessiz bir ortama sahip ve asgari iki ayrı yatakla donatılmış, yeterli şekilde havalandırmaya, sıcaklığın ve ışık yoğunluğunun ayarlanmasına ilişkin bir cihaza ve yiyecek ile içeceğe erişim gibi fizyolojik ihtiyaçlar için gerekli tüm imkânlarla sahip, azami iki ekip üyesinin konaklayabileceğı bir odayı,
- o) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Geçici üs: Ana üs dışında, uçuş harekâtının devamlılığı için, ekip üyesinin uçuş görev süresinin başlayıp sona erdiği ve ekip üyesine işleticinin uygun konaklama tesisi veya geçici konaklama tesisi ve iaşe imkânı sağlamakla yükümlü olduğu, ekiplerin geçici bir süre kalacağı ve aynı zamanda işleticinin filosunda yer alan asgari bir hava aracının konuşlandığı işleticiler tarafından tayin edilen yurt içi ve/veya yurt dışındaki mahali,
- ö) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nü,
- ö) GM: EASA tarafından yayımlanan rehber dokümanları,
- p) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Görev: Uçuş görevi, idari görevler, eğitim vermek veya almak ve kontrolleri gerçekleştirmek, konumlandırma ve bir

- takım nöbet unsurları dâhil olmak üzere, ekip üyesinin işletici için icra ettiği herhangi bir görevi,
- r) Görev başlangıcının ertelenmesi: İlgili ekip üyesi dinlenme yerinden ayrılmadan önce, planlanmış bir Uçuş Görev Süresinin (UGS) işletici tarafından ertelenmesini,
- s) Görev süresi: Herhangi bir ekip üyesinin işletici tarafından bir görev için görev yerine intikal etmesinin veya göreve başlamasının gerekli görüldüğü anda başlayan ve söz konusu kişinin, uçuş sonrası görevi de dâhil olmak üzere tüm görevlerden muaf olduğu anda sona eren süreyi,
- ş) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Görevli ekip üyesi: Bir sektör sırasında hava aracında görevleri icra eden ekip üyesini,
- t) Havaalanı nöbeti: Havaalanında icra edilen nöbeti,
- u) IR: EASA tarafından yayımlanan uygulama kurallarını,
- ü) İntibak edilmiş (acclimatised): Herhangi bir ekip üyesinin günlük biyolojik saatinin, bu Talimatın Ek – 1’inde yer alan ORO.FTL.105(1) kapsamında söz konusu ekip üyesinin bulunduğu zaman dilimine senkronize edildiği hali,
- v) **(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)** Kabin ekibi üyesi: İşletici tarafından operasyonlar sırasında yolcular ile uçuşun emniyetine ilişkin görevler verilen, uçuş ekibi ya da teknik ekip üyesi dışındaki uygun niteliklere sahip bir ekip üyesini,
- y) Kabul edilebilir uyumluluk yöntemleri (AMC): 216/2008 sayılı Regülasyon ile bunun Uygulama Kurallarına uyumluluk tesis yöntemlerini gösteren EASA tarafından benimsenmiş bağlayıcı olmayan standartları,
- z) Konaklama tesisi: Nöbet görevi ve açık mesai kapsamındaki anlam doğrultusunda, ışığı ve sıcaklığı kontrol etme olanakları bulunan kamuya açık olmayan, ekip üyesine uyuma imkânı sunan dikey yönde en az 45°’lik sırt açısıyla geri yaslanan, en az 50 cm koltuk genişliğine sahip olan, bacak ve ayak desteği sağlayan bir koltuk ile donatılmış, mevcut tüm ekip üyelerinin aynı anda konaklamasına yetecek kapasiteye ve yiyecek ile içeceğe erişim imkânına sahip sessiz ve konforlu bir yeri,
- aa) Konumlandırma: Kişiye özel dinlenme yerinden ana üs’te tayin edilen göreve intikal yerine kadarki ve ana üs’te tayin edilen göreve başlama yerinden kişiye özel dinlenme yerine kadarki seyahat süresi ile dinlenme yerinden görevin başlamasına ve görevin başlamasından dinlenme yerine kadarki yerel ulaşım için geçen zaman hariç olmak üzere, görevli olmayan ekip üyesinin işleticinin emriyle bir yerden başka bir yere ulaştırılmasını,
- bb) Mola: Herhangi bir uçuş görev süresi dâhilindeki, görev olarak sayılan ve ekip üyesinin bu sırada tüm görevlerden muaf tutulduğu, dinlenme süresinden daha kısa olan bir süre zarfını,
- cc) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Nöbet: Herhangi bir ekip üyesinin işletici tarafından herhangi bir uçuş, konumlandırma veya araya giren dinlenme süresi olmadan sair görev için görevlendirme tebliği almak üzere hazır bulunmasının gerekli görüldüğü önceden bildirilmiş ve tanımlanmış süreyi,
- çç) ORO: Hava operasyonlarına yönelik organizasyon gerekliliklerini,

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- dd) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Referans zaman: İlgili ekip üyesinin intibak edildiği (acclimated) yerel saati çevreleyen 2 saatlik genişliğe sahip zaman dilimi bandında bulunan görev başlangıç noktasındaki yerel saati,
- ee) Rezerv: Herhangi bir ekip üyesinin işletici tarafından asgari 10 saat önceden tebliğ edilen herhangi bir Uçuş Görev Süresi (UGS), konumlandırma veya diğer görev için bir görevlendirme tebliği almak üzere hazır bulunmasının gerekli görüldüğü süre zarfını,
- ff) Rotasyon: Ana üs'te başlayan ve işleticinin söz konusu ekip üyesinin konaklamasından artık sorumlu olmadığı bir dinlenme süresi için ana üsse geri döndüğünde sona eren, asgari bir uçuş görevini ve ana üs dışındaki dinlenme sürelerini içeren görev veya görevler serisini,
- gg) Sertifikasyon şartnamesi (CS): 216/2008 sayılı Regülasyon ile bunun Uygulama Kurallarına uyumluluğu sağlayacak yöntemlerin belirtildiği ve bir kuruluş tarafından sertifikalandırma maksadıyla kullanılabilir EASA tarafından benimsenmiş teknik standartları,
- ğğ) Sektör: Uçuş Görev Süresinin bir parçası olarak, hava aracının kalkış amacıyla ilk hareketinden itibaren, iniş sonrasında tayin edilmiş park pozisyonunda tamamıyla duruncaya kadar geçen uçuşu,
- hh) **(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)** Uçuş ekibi üyesi: Bir uçuş görev süresi boyunca, hava aracının işletilmesi ile ilgili görevleri ifa eden pilot lisansına sahip ekip üyesini,
- ıı) Uçuş görev süresi (UGS): Herhangi bir ekip üyesinin göreve başlamasının gerekli görüldüğü anda başlayan, bir sektör veya sektörler serisini kapsayan ve söz konusu ekip üyesinin görevli ekip üyesi olarak hareket ettiği son sektörün sonunda hava aracının nihai olarak durduğu ve motorların kapatıldığı anda sona eren süreyi,
- ii) Uçuş süresi (block time): Hava aracının kalkış amacıyla park yerinden ilk hareket ettiği andan belirlenmiş park yerinde durmasına ve tüm motorların veya pervanelerin kapatılmasına kadar geçen zamanı,
- jj) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Uygun konaklama tesisi: Nöbet görevi, açık mesai ve dinlenme kapsamındaki anlam doğrultusunda, her bir ekip üyesi için sessiz bir ortama sahip ve bir yatakla donatılmış, yeterli şekilde havalandırmaya, sıcaklığın ve ışık yoğunluğunun ayarlanmasına ilişkin bir cihaza ve yiyecek ile içeceğe erişim imkânına sahip olan ayrı bir odayı,
- kk) Yerel gece: Yerel saatle 22.00 ila 08.00 arasına tekabül eden 8 saatlik süreyi,
- ll) Yerel gün: Yerel saatle 00.00'da başlayan 24 saatlik süreyi,
- ifade eder.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hususlar, Uygulama Esasları ve Son Hükümler

FTSS başvuru ve onayı

MADDE 5 – (1) FTSS onay ve/veya değişiklik başvurusu işleticiler tarafından bu Talimatın Ek – 1’inde yer alan usul ve esaslara uygun şekilde yapılacaktır.

(2) İşletici, bu Talimat gerekliliklerine uyduğunu kanıtladığı takdirde, Genel Müdürlük tarafından işleticinin FTSS’si onaylanacaktır.

Ekip planlama sistemlerine erişim yetkisi

MADDE 6 – (1) Bu Talimat gerekliliklerinin sağlanmasına yönelik bir yazılım kullanılması ve bu yazılımda gerçekleşen sürelerle ilişkin tüm raporlamalara Genel Müdürlük tarafından erişim sağlanabilmesi için gerekli tüm tedbirlerin alınması gerekmektedir.

İstisnai ve özel durumlar

MADDE 7 – (1) Genel Müdürlük, işleticilerin detaylı gerekçeleri ile birlikte müracaatı üzerine bu Talimatta belirtilen hususlarla ilgili sınırlamaların, sürelerin ve bununla ilgili uygulamaların dışına çıkılmasına müsaade edebilir.

(2) Bu Talimatta belirtilen hususlara Devlet görevleri, arama – kurtarma faaliyetleri, sel, yangın, deprem gibi doğal afetler ve benzeri durumlarda Genel Müdürlüğün izni ve/veya bilgisi dâhilinde istisnai uygulamalar yapılabilir.

Gözetim ve denetim

MADDE 8 – (1) Bu Talimat hükümlerinin uygulanmasına yönelik Genel Müdürlük denetim yapmaya yetkilidir. Bu denetimlerde işletmelerin uçuş kayıtları, uçuş ekiplerinin şahsi uçuş kayıtları ve/veya kule kayıtları dikkate alınır. Bu amaçla yapılacak denetimlerde gösterilmek üzere uçuş ekiplerinin şahsi uçuş kayıt defterleri, her yılsonunda işleticiler tarafından kontrol edildiğini gösterecek şekilde imzalanarak onaylanır.

(2) Bu Talimatta belirtilen hususlara çeşitli nedenlerle gerçekleşen uyumsuzluklar veya ihlaller Genel Müdürlüğe 7 (yedi) iş günü içerisinde bildirilir.

Aykırı davranışlar ve idari yaptırımlar

MADDE 9 – (1) Bu Talimat hükümlerine aykırı davranışlarda bulunan işleticiler, ilgili Sorumlu Yönetici Personel ve ekip üyeleri hakkında 2920 Sayılı Kanun’un 143üncü Maddesi ve/veya Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Tarafından Verilecek İdari Para Cezaları Hakkında Yönetmelik (SHY – İPC) gereğince gerekli idari para cezası uygulanır.

(2) Kusur derecesi de göz önünde bulundurularak bu Talimat hükümlerine aykırı hususların devamı ve/veya tekrarı halinde ayrıca;

a) İlgili Yönetici Personelin yetki veya onay belgesi iptal edilebilir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

b) İlgili ekip üyelerinin lisansı veya sertifikası azami 6 (altı) ay süre ile askıya alınabilir veya iptal edilebilir.

Sorumluluklar

MADDE 10 – (1) Bu Talimatta belirtilen esas ve sınırlamaların planlanmasından sorumlu olmak üzere işletmeler tarafından Ekip Planlamadan Sorumlu Yönetici Personel görevlendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu personele ilişkin asgari gereklilikler Genel Müdürlük tarafından ayrıca düzenlenir.

(2) Ayrıca, bu Talimatta yer alan gerekliliklerin yerine getirilmesinden ve kontrolünden işletmeler ve ekip üyeleri Genel Müdürlüğe karşı sorumludurlar.

Geçiş süreci

MADDE 11 – (1) Geçiş süreci, bu Talimatın Geçici Ek – 1’inde ayrıntılı bir şekilde belirtilmekte olup, tablodaki tarihler kapsamında ilgili gerekliliklere işleticiler tarafından uyum sağlanacaktır.

(2) 01.01.2019 tarihine kadar bu Talimatın Ek – 1’inin; ORO.FTL.205(b)(1)’inde yer alan Tablo – 2 yerine Geçici Ek – 2’de yer alan Tablo, ORO.FTL.205(b)(2)’sinde yer alan Tablo – 3 yerine Geçici Ek – 3’te yer alan Tablo ve ORO.FTL.205(b)(3)’ünde yer alan Tablo – 4 yerine Geçici Ek – 4’te yer alan Tablo kullanılacaktır.

(3) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Bu Talimatın Ek – 1’inin CS FTL.1.205(c)’de yer alan “Sınıf 3 dinlenme ” ile ilgili gereklilik, 01.01.2019 tarihine kadar “hava aracı kabinindeki veya kokpitteki, dikey yönde geri yaslanabilen, bir miktar gürültü azaltma ve karanlık ortam sağlamak amacıyla yolculardan en azından bir perde ile ayrılan ve yolcuların oturduğu koltuklardan hiçbirine bitişik olmayan koltuk anlamına gelmektedir.” şeklinde uygulanacaktır.

(4) Bu Talimatın Ek – 1’inin CS FTL.1.205(c)(2)’sinde yer alan azami günlük uçuş görev süresinin, uçuş ekibi için uçuş sırasında dinlenmeye bağlı olarak uzatılması ile ilgili gereklilik, 01.01.2019 tarihine kadar aşağıda belirtildiği şekliyle uygulanacaktır:

- a) Bir ilave uçuş ekibi üyesi ile;
- 1) Sınıf 3 dinlenme olanakları ile 15 saate kadar;
 - 2) Sınıf 2 dinlenme olanakları ile 16 saate kadar;
 - 3) Sınıf 1 dinlenme olanakları ile 17 saate kadar;
- b) İki ilave uçuş ekibi üyesi ile;
- 1) Sınıf 3 dinlenme olanakları ile 16 saate kadar;
 - 2) Sınıf 2 dinlenme olanakları ile 17 saate kadar;
 - 3) Sınıf 1 dinlenme olanakları ile 18 saate kadar;

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 12 – (1) Uçucu Ekip Uçuş Görev ve Dinlenme Süreleri ile Uygulama Esasları Talimatı (SHT-6A.50), 01.01.2017 tarihi itibari ile yürürlükten kaldırılacaktır.

Yürürlük

MADDE 13 – (1) Bu Talimat, yayımlanmasını müteakip 01.01.2017 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.

(2) Bu Talimatın Geçici Ek – 1’inde yer alan Tabloda belirtilen azami süreler göz önünde bulundurularak geçiş süreci 01.01.2019 tarihine kadar tamamlanacaktır.

Yürütme

MADDE 14 – (1) Bu Talimat hükümlerini Genel Müdür yürütür.

EK – 1

Tanımlar ve Kısaltmalar – İntibak edilmiş (acclimatised)

IR – ORO.FTL.105(1)

Ekip üyesinin, kalkış noktasındaki yerel saati çevreleyen 2 saat genişliğine sahip zaman dilimine intibak ettiği (acclimatised) sayılır. Görevin başladığı yerdeki yerel saatin bir sonraki görevin başladığı yerdeki yerel saatten 2 saatin üzerinde farklılık gösterdiği durumlarda, ilgili ekip üyesi, azami günlük uçuş görev süresinin hesaplanması için, Tablo 1’deki değerler doğrultusunda intibak ettiği sayılır.

Tablo – 1					
Referans zaman ile ekip üyesinin bir sonraki göreve başladığı yerel saat arasındaki zaman farkı (saat cinsinden)	Referans zamanda görev başlangıcından itibaren geçen zaman				
	< 48	48-71:59	72-95:59	96-119:59	≥ 120
2 < ... < 4	B	D	D	D	D
4 ≤ ... ≤ 6	B	X	D	D	D
6 < ... ≤ 9	B	X	X	D	D
9 < ... ≤ 12	B	X	X	X	D

- “B”, kalkış zaman dilimindeki yerel saate intibak ettiği anlamına gelmektedir;
- “D”, ilgili ekip üyesinin bir sonraki görevine başladığı yerel saate intibak ettiği anlamına gelmektedir ve
- “X”, ilgili ekip üyesinin bilinmeyen intibak halinde olduğu anlamına gelmektedir.

GM1 ORO.FTL.105(1)

- (a) Ekip üyesinin, 2 saatlik zaman dilim farkının üzerinde kaç zaman diliminden geçtiğine bakılmaksızın, görev başlangıcından sonraki 47 saat 59 dakika boyunca referans zamanın yerel saatine intibak olma hali devam eder.
- (b) “İntibak edilmiş” ekip üyelerine ilişkin azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS), kalkış noktasının referans zamanı ile bu Talimatın Ek – 1’inde yer alan ORO.FTL.205(b)(1)’deki Tablo 2 kullanılarak belirlenir. 48 saat geçildiğinde, intibak edilmiş hali referans zamandaki görev başlangıcından itibaren geçen zaman ve geçilmiş saat dilimi dikkate alınarak Tablo – 1’den elde edilir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(c) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Bir ekip üyesinin, Tablo-1'e göre ilk varış yerinin zaman diliminde olduğu durumlar (dinlenme ya da herhangi bir görev amacıyla) haricinde, rotasyonun ilk 48 saati geçtikten sonra bilinmeyen intibak halinde olduğu varsayılır.</p> <p>(d) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Eğer ekip üyesi bilinmeyen intibak halindeyken ve rotasyonu içinde ilk varış yerinin zaman dilimi dışında bir yerde biten ek görevler varsa aşağıdakilerden birini gerçekleştirene kadar ilgili ekip üyesinin bilinmeyen intibak hali devam eder:</p> <ol style="list-style-type: none">(1) CS FTL.1.235(b)(3)'te öngörülen dinlenme süresini ana üste kullanmak;(2) CS FTL.1.235(b)(3)'te öngörülen dinlenme süresini yeni konumda kullanmak veya(3) Tablo-1'de verilen değerlere göre intibak edilmiş hale gelene kadar yeni konumun zaman diliminde başlayıp biten görevler üstlenmek. İntibak halinin tespiti için aşağıdaki iki kriter kullanılmalıdır:<ol style="list-style-type: none">(i) Ekip üyesinin en son intibak ettiği zaman dilimleri arasındaki saat farkı ya da daha büyükse son kalkış noktası ile yeni konumun yerel saati arasındaki saat farkı ve(ii) Rotasyon sırasında ana üste göreve başladıktan sonra geçen süre.
GM2 ORO.FTL.105(1)	Kalkış noktası, dinlenme süresi sonrasında herhangi bir uçuş görev süresine veya konumlandırma görevine ilişkin görev başlangıç noktasıdır.
GM3 ORO.FTL.105(1)	Ana üste bu Talimatın Ek – 1'inde yer alan CS FTL.1.235(b)(3)(ii)'nin geçerli olduğu operasyonlara ilişkin referans zamanda görev başlangıcından itibaren geçen zaman, rotasyon için ana üste ilk görev başlangıcından itibaren geçen zamandır.
(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) GM1 ORO.FTL.105(2)	<ol style="list-style-type: none">(a) Referans zaman, ilgili ekip üyesinin intibak edildiği (acclimatised) yerel saati çevreleyen 2 saatlik genişliğe sahip zaman dilimi bandında bulunan görev başlangıç noktası anlamına gelmektedir.(b) Örnek: Ekip üyesi, İstanbul'da yerel saatte intibak edilmiştir ve Frankfurt'ta görev için bildirimde bulunmaktadır. Referans zaman Frankfurt'taki yerel saattir.
(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-	Nöbet görevinin hangi unsurlarının görevden sayıldığı bu Talimatın Ek-1'inde yer alan ORO.FTL.225(c) ve ORO.FTL.225(d) ile CS FTL.1.225(b)(2) kapsamında belirlenmektedir.

E.326 sayı) GM1 ORO.FTL.105(10)	
(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020- E.326 sayı) GM1 ORO.FTL.105(17)	Hava aracı içerisindeki bireyler, ekip üyesi veya yolcudur. Ekip üyesi hava aracında yolcu değilse, “görev icra etmekte olduğu” addedilmelidir. Ekip üyesi, uçuş sırasındaki dinlenme sırasında görevli ekip üyesi olarak kalmaya devam eder. Uçuş sırasındaki dinlenme bütünüyle Uçuş Görev Süresi olarak ve bu Talimatın Ek-1’inde yer alan ORO.FTL.210 kapsamında işler.
İşletici sorumlulukları	
IR – ORO.FTL.110	<p>İşletici;</p> <p>(a) Görev çizelgelerini, ekip üyelerinin yeterli dinlenmeyi planlamalarına imkân verecek şekilde yayınlacaktır.</p> <p>(b) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Uçuş görev sürelerinin, ekip üyelerinin tüm koşullar altında yeterli emniyet seviyesinde görev yapabilecekleri şekilde aşırı yorgunluktan yeterince arındırılmasına imkân verecek bir şekilde planlanmasını sağlayacaktır.</p> <p>(c) Yer görevleri için yeterli zaman sunan bildirim süreleri belirleyecektir.</p> <p>(d) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Uçuş görev sürelerinin sıklığı ve paterni ile dinlenme süreleri arasındaki ilişkiyi göz önünde bulunduracak ve asgari dinlenme süreleri ile birleştirilmiş uzun görev saatlerinin üstlenilmesinin kümülatif etkilerine önem verecektir.</p> <p>(e) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Dönüşümlü gündüz/gece görevleri gibi, belirlenmiş uyku/çalışma paterninin ciddi bir şekilde bozulmasına sebebiyet veren uygulamalardan sakınan görev paternleri tahsis edecektir.</p> <p>(f) Geç tip ağır uçuş programlarına ilişkin hükümlere riayet edecektir.</p> <p>(g) Ekip üyelerinin önceki görevlerin etkilerinin üstesinden gelmelerine ve bir sonraki uçuş görev süresinin başlangıcı itibariyle dinlenmiş olmalarına imkân verecek şekilde yeterli süreye sahip dinlenme süreleri temin edecektir.</p> <p>(h) Tazeleme amaçlı uzatılmış dinlenme süreleri planlayacak ve ekip üyelerini yeterince önceden haberdar edecektir.</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(i) Uçuş görevlerini, uçuş öncesi görevler, sektör, sektörler arasındaki hazırlık (turnaround) süreleri için gerekli zamanı göz önünde bulundurarak müsaade edilen uçuş görev süresi dâhilinde planlayacaktır.</p> <p>(j) Planlanmış sezonluk bir dönem sırasında o tarifedeki uçuş görevlerine ilişkin gerçekleşen süreler, azami uçuş görev sürelerinin %33'ünden fazlasını aşması halinde tarife ve/veya ekip düzenlemelerinde değişiklik yapacaktır.</p>
AMC1 ORO.FTL.110	<p>Uçuş programının oluşturulması/planlanması esnasında aşağıda yer alan kıstaslara dikkat edilmelidir:</p> <p>(a) Uçuş programının oluşturulması/planlanması ekip üyesinin uyuma ve uygun seviyede dikkatlilik halini muhafaza etme becerisi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Elverişli bir görev listesi oluştururken işletici, ticari ihtiyaçlar ve münferit ekip üyelerinin verimli çalışma kapasitesi arasında adil bir denge yakalamalıdır. Görev çizelgeleri, görev alan kişiler arasında çalıştığı süre ile uygun olarak dengeli bir şekilde oluşturulmalıdır.</p> <p>(b) Uçuş programları, uçuşların izin verilen azami uçuş görev süresi dâhilinde tamamlanmalarına imkân vermeli ve uçuş görev çizelgeleri uçuş öncesi görevler, taksi, uçuş ve sektörler arası hazırlık süreleri için ihtiyaç duyulan zamanı hesaba katmalıdır. Görev sürelerinin planlanmasında göz önünde bulundurulması gereken diğer faktörler şunlardır:</p> <p>(1) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Gündüz/gece görevlerinin değiştirilmesi, doğudan-batıya veya batıdan-doğuya zaman dilimi geçişlerinin değiştirilmesi, ekip üyelerinin belirlenmiş uyku/çalışma paternleri ciddi bir şekilde sekteye uğrayacak şekilde konumlandırılması gibi istenmeyen uygulamaları engelleyecek çalışma paternlerinin tahsis edilmesi;</p> <p>(2) Bilhassa çok zaman diliminden geçen uzun uçuşlar sonrasında olmak üzere yeterli dinlenme sürelerinin planlanması;</p> <p>(3) Tazeleme amaçlı uzatılmış dinlenme sürelerinin planlanmasıyla görev çizelgelerinin yeterince önceden hazırlanması ve yeterli görev öncesi dinlenmenin planlanması için ekip üyelerinin yeterince önceden haberdar edilmesi.</p>
AMC1 ORO.FTL.110(a)	<p>(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Görev çizelgeleri, asgari 14 gün önceden veya minimum 28 günü içerecek şekilde asgari 7 gün önceden yayınlayacaktır.</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

AMC1 ORO.FTL.110(j)	(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Aynı zamanda, görev çizelgelerinin operasyonel dengeliğine yönelik performans göstergeleri tesis etmeli ve bu göstergeleri takip etmelidir.
GM1 ORO.FTL.110(j)	(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Görev çizelgelerinin operasyonel dengeliğine yönelik performans göstergeleri, görev çizelgesi oluşturma sisteminin tutarlılığının değerlendirilmesinde işleticiye destek sağlamalıdır. Söz konusu bu performans göstergeleri asgari, herhangi bir göreve ilişkin oluşturulmuş görev çizelgesi doğrultusunda ekip eşleştirmesinin görev süresinin planlanmış süresi dâhilinde ne sıklıkla başarıldığını ölçmelidir. Ekip eşleştirmesi, bir görev süresinde ekip üyeleri için görev çizelgesi doğrultusunda oluşturulmuş konumlandırma ve uçuşlar anlamına gelmektedir.
Ekip üyesi sorumlulukları	
IR – ORO.FTL.115	Ekip üyeleri; (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) (a) Ek 4 (Bölüm CAT)'ün CAT.GEN.MPA.100(b) maddesi kapsamında özellikle; (1) Faaliyetleri kapsamındaki bu Talimat gerekliliklerine uyacak; (2) Birden çok işleticinin görevlerini üstlendikleri durumlarda: i. Bu Talimat gereklilikleri içerisinde belirtilen uçuş, görev ve dinlenme sürelerine ilişkin bireysel kayıtlarını muhafaza edecek ve ii. Bu Talimat gereklilikleri uyarınca faaliyetleri planlamak için ihtiyaç duyulan verileri her işletmeciye sunacaktır. (3) Aşırı yorgunluktan muzdarip olduğunu biliyor veya şüphe ediyorsa veya kendisini başka şekilde uçuşu tehlikeye atabilecek ölçüde elverişsiz durumda hissediyorsa hava aracında görev almayacaklardır. (b) Verilen dinlenmeye ilişkin imkanlardan ve kolaylıklardan optimal bir şekilde faydalanacak ve dinlenme sürelerini uygun bir şekilde planlayacak ve kullanacaklardır.
Aşırı yorgunluk risk yönetimi (FRM) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)	
IR – ORO.FTL.120	(a) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Bu Talimat tarafından FRM'nin gerekli görüldüğü hallerde işletici, yönetim sisteminin ayrılmaz bir parçası olarak bir FRM tesis edecek, uygulayacak ve

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>sürekliliğini sağlayacaktır. Aşırı Yorgunluk Risk Yönetimi ulusal ve uluslararası mevzuatlardaki gereklilikler ile uygunluk halini güvence altına alacaktır. FRM işletme el kitabında tanımlanacaktır.</p> <p>(b) Tesis edilen, uygulanan ve sürekliliği sağlanan FRM, FRM'nin genel performansına yönelik sürekli iyileştirme sağlayacak ve şunları içerecektir:</p> <ol style="list-style-type: none">(1) FRM politikası olarak atıfta bulunulmakta olan, ilgili işleticinin FRM'sine ilişkin felsefesinin ve prensiplerinin tanımı;(2) FRM süreci içerisindeki personelin sorumluluklarını ve yönergeleri de dâhil olmak üzere ekleri de içeren FRM süreçlerine ilişkin belgeler.(3) Bilimsel esaslar ve bilgi.(4) İşleticinin ekip üyesi aşırı yorgunluktan doğan operasyonel riskinin ve risklerinin sürekli esasta yönetilmesine imkân veren tehlike tanımlama ve risk değerlendirme süreci.(5) İşleticinin ekip üyesi aşırı yorgunluktan doğan riskini veya risklerini etkin bir şekilde hafifletmek üzere gerekli olan, derhal uygulanacak iyileştirici faaliyetlere ve bu faaliyetlerce yerine getirilmiş aşırı yorgunluk risklerinin hafifletilmesine ilişkin sürekli takibe ve düzenli değerlendirmeye imkân veren risk hafifletme süreci.(6) FRM emniyet güvence süreçleri.(7) FRM teşvik süreçleri. <p>(c) FRM, FTSS'ye, işleticinin ölçeğine, söz konusu faaliyetlerin doğasında olan tehlikeleri ve ilişkili riskleri dikkate alarak faaliyetlerinin mahiyetine ve karmaşıklığına ve geçerli FTSS'ye uyumlu olacaktır.</p> <p>(d) FRM emniyet güvence sürecinin gerekli emniyet performansının sağlanmadığını gösterdiği hallerde, işletici risk azaltıcı tedbirler alacaktır.</p>
<p>AMC1 ORO.FTL.120(b)(1)</p>	<p>Ticari Hava Taşımacılığı İşletmelerinin FRM politikası;</p> <p>(a) FRM'nin tüm unsurlarını belirlemelidir.</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(b) FRM'nin hangi operasyonlar için geçerli olduğunu tanımlamalıdır.</p> <p>(c) Ayrıca;</p> <ol style="list-style-type: none">(1) Yönetimin, uçuş ve kabin ekibinin ve müdahil olan diğer personelin paylaştırılmış sorumluluğunu yansıtmalı;(2) FRM'nin emniyet hedeflerini belirlemeli;(3) Sorumlu Müdür tarafından imzalanmalı;(4) Kuruluşun ilgili tüm kısımlarına ve seviyelerine görülür onayla iletilmeli;(5) Etkin emniyet raporlamasına yönelik olarak yönetimin taahhüdünü beyan etmeli;(6) FRM'ye ilişkin yeterli kaynakların temin edilmesi hususunda yönetimin taahhüdünü beyan etmeli;(7) FRM'nin sürekli iyileştirilmesine yönelik yönetim taahhüdünü beyan etmeli;(8) Yönetimin, uçuş ve kabin ekibinin ve müdahil olan tüm diğer personelin hesap verme sorumluluğuna ilişkin bağlantıların tanımlanmasını gerektirmeli;(9) İlgili ve uygun kalmaya devam etmesinin sağlanmasına yönelik periyodik gözden geçirmeler gerektirmelidir.
<p>AMC2 ORO.FTL.120(b)(2)</p>	<p>İşletici, aşağıdakileri tanımlayan ve kayıt altına alan güncel FRM dokümantasyonu oluşturmalı ve muhafaza etmelidir:</p> <ol style="list-style-type: none">(a) FRM politikası ve hedefleri.(b) FRM süreçleri ve prosedürleri.(c) Bu süreçlere ve prosedürlere ilişkin hesap verme sorumluluğu, sorumluluklar ve yetkiler.(d) Yönetimin, uçuş ve kabin ekibi üyelerinin ve müdahil olan diğer tüm personelin sürekli katılımına yönelik mekanizmalar.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(e) FRM eğitim programları, eğitim gereklilikleri ve katılım kayıtları.</p> <p>(f) Sapmalar ve sapmalara ilişkin sebeplerle, planlanmış ve gerçek uçuş süreleri, görev süreleri ve dinlenme süreleri.</p> <p>(g) Toplanan bilgilerden elde edilen bulgular dâhil olmak üzere FRM çıktıları, tavsiyeler ve alınan tedbirler.</p>
AMC1 ORO.FTL.120(b)(4)	<p>İşletici, aşırı yorgunluk tehlikesinin belirlenmesine yönelik olarak dokümente edilmiş üç süreç oluşturmalı ve bu süreçleri muhafaza etmelidir:</p> <p>(a) Prediktif</p> <p>Prediktif süreç, aşırı yorgunluk tehlikelerini ekip planlamasını incelemek ve uykuya ve aşırı yorgunluğa tesir ettiği bilinen faktörleri ve bu faktörlerin performans üzerindeki etkilerini hesaba katmak suretiyle belirlemelidir. İnceleme yöntemleri, bunlarla sınırlı kalmamak üzere aşağıdakileri içerebilecektir:</p> <ol style="list-style-type: none">(1) Benzer operasyon türlerinde işleticinin sahip olduğu veya sektörde genel olarak elde edilmiş tecrübeler ve veriler.(2) Kanıta dayalı program oluşturma uygulamaları.(3) Biyomatematiksel örnekler. <p>(b) Proaktif</p> <p>Proaktif süreç, mevcut uçuş operasyonlarındaki aşırı yorgunluk tehlikelerini belirlemelidir. İnceleme yöntemleri, bunlarla sınırlı kalmamak üzere aşağıdakileri içerebilecektir:</p> <ol style="list-style-type: none">(1) Aşırı yorgunluk risklerinin ekip üyesi tarafından bildirilmesi.(2) Ekip aşırı yorgunluk incelemeleri.(3) İlgili uçuş ve kabin ekibi performans verileri.(4) Mevcut emniyet veri tabanları ve bilimsel çalışmalar.(5) Planlanan ile gerçekleşen zamanın analizi.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(c) Reaktif</p> <p>Reaktif süreç, aşırı yorgunluk tehlikelerinin aşırı yorgunluğun etkisinin nasıl minimize edilebileceğinin tespit edilmesi amacıyla potansiyel negatif emniyet sonuçları ile ilişkili olaylardaki ve raporlardaki katkısını belirlemelidir. Bu süreç, asgari olarak aşağıdakilerden herhangi biri tarafından tetiklenebilecektir:</p> <ol style="list-style-type: none">(1) Aşırı yorgunluk raporları.(2) Gizli raporlar.(3) Denetim raporları.(4) Olaylar veya(5) Uçuş veri izleme (FDM) olayları.
AMC2 ORO.FTL.120(b)(4)	<p>İşletici, aşırı yorgunluk ile ilgili olayların ihtimalini ve potansiyel şiddetini tespit eden ve ilişkili risklerin ne zaman hafifletilmesinin gerekli olduğunu belirleyen risk değerlendirme prosedürleri oluşturmalı ve uygulamalıdır. Risk değerlendirme prosedürleri, belirlenen tehlikeleri gözden geçirmeli ve aşağıdakiler ile ilişkilendirmelidir:</p> <ol style="list-style-type: none">(a) Operasyonel süreçler;(b) İhtimalleri;(c) Olası sonuçlar ve(d) Mevcut emniyet mânialarının ve kontrollerinin etkinliği.
AMC1 ORO.FTL.120(b)(5)	<p>İşletici, aşağıdaki özelliklere sahip risk azaltma prosedürleri oluşturmalı ve uygulamalıdır:</p> <ol style="list-style-type: none">(a) Uygun azaltma stratejilerini seçen;(b) Azaltma stratejilerini uygulayan ve(c) Stratejilerin uygulanmasını ve etkinliğini takip eden.
(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-	<p>İşletici, aşağıdaki amaçlara yönelik FRM emniyet güvence süreçleri oluşturmalı ve bu süreçleri muhafaza etmelidir:</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

**010.07/727 sayı) AMC1
ORO.FTL.120(b)(6)**

- (a) Sürekli FRM performans takibine, trendlerin analizine ve aşırı yorgunluk emniyet risk kontrollerinin etkinliğini onaylamak üzere ölçüme imkân vermek; Veri kaynakları, bunlarla sınırlı kalmamak üzere aşağıdakileri içerebilecektir:
- (1) Tehlike raporlaması ve soruşturmaları;
 - (2) Denetimler ve incelemeler/anketler ve
 - (3) Gözden geçirmeler ve aşırı yorgunluk çalışmaları;
- (b) Bunlarla sınırlı kalmamak üzere, aşağıdakileri kapsamı gereken değişim yönetimine ilişkin resmi bir sürecin sağlanması:
- (1) Operasyonel ortamdaki, FRM'yi etkileyebilecek değişikliklerin saptanması;
 - (2) Kuruluş dâhilindeki, FRM'yi etkileyebilecek değişikliklerin saptanması;
 - (3) Değişikliklerin uygulanması öncesinde FRM performansını korumak veya geliştirmek üzere kullanılacak mevcut araçların göz önünde bulundurulması;
- (c) FRM'nin sürekli gelişimine imkân verilmesi. Bu husus, bunlarla sınırlı kalmamak üzere aşağıdakileri içermelidir:
- (1) Operasyonel veya organizasyonel ortamdaki değişikliklere bağlı olarak artık ihtiyaç duyulmayan veya istenmedik sonuçlara sahip olan risk kontrollerinin kaldırılması ve/veya değiştirilmesi;
 - (2) Olanakların/tesislerin, ekipmanların, dokümantasyonun ve prosedürlerin rutin olarak değerlendirilmesi ve
 - (3) Ortaya çıkan aşırı yorgunlukla ilgili risklerin azaltılması için yeni süreçlerin ve prosedürlerin uygulamaya alınmasına yönelik ihtiyacın tespit edilmesi.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) AMC1 ORO.FTL.120(b)(7)	<p>FRM teşvik süreçleri, FRM'nin kesintisiz gelişimini, genel performansının sürekli iyileştirilmesini ve mümkün olan en uygun emniyet seviyelerine ulaşılmasını desteklemelidir.</p> <p>FRM kapsamında, işletici tarafından aşağıdakilerin tesis edilmesi ve uygulanması gerekmektedir:</p> <p>(a) Yetkinlik yönetiminin, uçuş ve kabin ekibinin ve planlanmış FRM kapsamındaki diğer tüm müdahil olan personelin görevleri ve sorumlulukları ile orantılı olmasının sağlanmasına yönelik eğitim programları,</p> <p>(b) Aşağıda özellikleri belirtilen etkin bir FRM iletişim planı:</p> <p>(1) FRM politikalarını, prosedürlerini ve sorumluluklarını ilgili tüm paydaşlara açıklayan ve</p> <p>(2) FRM ile ilgili bilgilerin toplanması ve yayılması için kullanılan iletişim kanallarını tanımlayan.</p>
(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) GM1 ORO.FTL.120	<p>ICAO DOKÜMAN 9966 - AŞIRI YORGUNLUK YÖNETİMİ YAKLAŞIMLARININ GÖZETİMİ İÇİN EL KİTABI</p> <p>FRM süreçleri, uygun aşırı yorgunluk yönetimi, temel bilimsel ilkeler ve operasyonel bilgiler ile ilgili kılavuz materyalleri ICAO Doküman 9966'da (Aşırı Yorgunluk Yönetimi Yaklaşımlarının Gözetimi İçin El Kitabı) yer almaktadır.</p>
(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) GM1 ORO.FTL.120(b)(3)	<p>BİLİMSEL YÖNTEM</p> <p>“Bilimsel yöntem”, 17. yüzyıldan beri doğa bilimlerini simgeleyen ve sistemli gözlem, ölçüm, deneyler ile hipotezleri formül haline getirme, deneme ve değiştirme süreçlerini içeren bir yöntem veya usul olarak tanımlanmaktadır.</p> <p>Aşırı yorgunluk tehlikesinin proaktif olarak tespit edilmesi sürecinde bilimsel bir çalışma yapılması gerekebilir. Bu tür bir çalışmada bilimsel ilkelere dayanılmalı, yani bilimsel yöntem kullanılmalıdır. Başka bir deyişle, her duruma göre uygun hale getirilmek kaydıyla, çalışma aşağıdaki parçalardan oluşmalıdır:</p> <p>(a) Bir özet içeren giriş kısmı, çalışma tasarımının, yöntemlerinin ve sonuçlarının açıklanması;</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(b) Test edilen hipotezin önerisi, nasıl test edileceği ve çalışmaya göre hipotezin doğru ya da yanlış çıktığını açıklayan bir sonuç bölümü;</p> <p>(c) Veri toplama yöntemi ve araçlarına dair açıklamalar, örneğin faaliyet monitörlerinin hassasiyeti, kullanılan modeller ve sınırlamaları ile ilgili ilave bilgiler ve bunların çalışmada nasıl kullanıldığı;</p> <p>(d) Çalışma katılımcılarının nasıl seçildiği, çalışma grubunun ekip üyesi topluluğunu ne kadar temsil ettiği;</p> <p>(e) Çalışma katılımcılarının kullandığı görev çizelgelerine dair, uçuş ve görev süreleri, sektör sayısı, görev başlangıç/bitiş saatleri gibi bilgileri içeren açıklama;</p> <p>(f) Ortalama uyku süresi ve verimlilik ile ilgili raporlar ve diğer standart ölçüler ile ilgili veriler (örneğin uyku zamanlaması, kişinin kendi uykululuk/yorgunluk değerlendirmeleri, uyku bozukluğunun nedenleri, performans, emniyet);</p> <p>(g) Görev çizelgesinde uyku ve diğer ölçülerin neden değiştiğine (yani günden güne değişiklikler), en az uykunun nerede ve ne zaman görüldüğüne dair açıklama;</p> <p>(h) Hipotezi test etmek için istatistik verileri ve</p> <p>(i) Çalışma sonuçlarının görev çizelgesinin tasarımında nasıl kullanıldığı ve yorgunluğu azaltmak için alınan diğer tedbirlerin açıklaması.</p>
Uçuş süresi planlamaları	
IR – ORO.FTL.125	<p>(a) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) İşleticiler, icra edilen operasyon türüne ve türlerine uygun olan ve bu Talimat da dâhil olmak üzere diğer geçerli mevzuata riayet eden FTSS'yi tesis edecek, uygulayacak ve muhafaza edeceklerdir.</p> <p>(b) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Uygulanmaları öncesinde, gerekli olduğunda ilgili her nevi FRM de dâhil olmak üzere, FTSS Genel Müdürlük tarafından onaylanacaktır.</p> <p>(c) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Bu Talimat ile uygunluk halini kanıtlamak üzere, işletici, EASA tarafından kabul edilmiş geçerli sertifikasyon şartnamelerini tatbik edecektir. Alternatif olarak, işletici, söz konusu sertifikasyon şartnamelerinin dışına çıkmak istemesi halinde, uygulamaya geçmeden önce,</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>Genel Müdürlüğe amaçlanan sapmanın tam izahatını kapsamlı bir şekilde temin edecektir. Söz konusu izahat, el kitaplarında veya prosedürlerde gerçekleştirilecek, ilgili olabilecek her nevi revizyonun yanı sıra bu Talimat gerekliliklerinin karşılandığını kanıtlayan bir değerlendirmeyi içerecektir.</p> <p>(d) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Herhangi bir sapmanın veya istisnanın uygulanmasından itibaren 2 yıl içerisinde, işletici, izin verilen sapmaya veya istisnaya ilişkin verileri toplayacak ve söz konusu sapmanın veya istisnanın ekip üyelerinin aşırı yorgunluğu üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla bilimsel esaslardan faydalanarak bu verileri analiz edecektir. Bu analiz, Genel Müdürlüğe bir rapor şeklinde sunulacaktır.</p>
KISIM 2 – TİCARİ HAVA TAŞIMA OPERASYONLARI	
Ana üs	
IR – ORO.FTL.200	İşletici, her bir ekip üyesi için bir ana üs tayin edecektir.
CS FTL.1.200	(a) Ana üs, yüksek düzeyde devamlılık tayin edilmiş tek bir havaalanıdır. (b) Ana üs'ün değişmesi halinde, yeni ana üs'te göreve başlanması öncesindeki tazeleme amaçlı uzatılmış ilk dinlenme süresi, 3 yerel gece dâhil olmak üzere 72 saate çıkarılır. Eski ana üs ile yeni ana üs arasındaki seyahat süresi konumlandırmadır.
GM1 CS FTL.1.200	İkametlerinden ana üsse seyahatlerinin genel olarak 90 dakikayı aşması halinde, ekip üyelerinin ana üslerine daha yakın olan geçici konaklamaya yönelik tedbirler almayı göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.
-	Ekibin ana üssünün bulunduğu şehirde birden fazla havaalanının olduğu durumlarda, ekibin diğer havaalanına görevlendirilmesine ilişkin konumlandırma süresinin işletici tarafından belirlenmesi ve FTSS'ye dâhil edilmesi gerekmektedir. İlgili hesaplamalar ORO.FTL.215'e göre yapılır.
Uçuş Görev Süresi (UGS)	
IR – ORO.FTL.205	(a) İşletici; (1) ORO.FTL.110(c) hükmünü dikkate alarak her bir münferit operasyon için uygun görev başlangıç sürelerini tanımlayacaktır. (2) İşletici, sorumlu kaptan pilotun, ciddi aşırı yorgunluğa sebebiyet verebilecek özel durumlar halinde ve ilgili ekip üyeleri ile istişare sonrasında, uçuş emniyeti üzerindeki herhangi bir yıkıcı etkiyi ortadan

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

kaldırmak amacıyla gerçek Uçuş Görev Süresini (UGS) nasıl kısaltacağını ve/veya dinleme süresini nasıl arttıracığını belirten prosedürler tesis edecektir.

(b) Azami günlük UGS

(1) İntibak edilmiş ekip üyelerine yönelik uzatmalar kullanılmadan azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS) Tablo – 2 doğrultusunda olacaktır:

Tablo – 2
Azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS) – İntibak edilmiş ekip üyeleri

Uçuş Görev Süresinin (UGS) referans zamandaki başlangıcı	1-2 Sektör	3 Sektör	4 Sektör	5 Sektör	6 Sektör	7 Sektör	8 Sektör	9 Sektör	10 Sektör
06:00-13:29	13:00	12:30	12:00	11:30	11:00	10:30	10:00	09:30	09:00
13:30-13:59	12:45	12:15	11:45	11:15	10:45	10:15	09:45	09:15	09:00
14:00-14:29	12:30	12:00	11:30	11:00	10:30	10:00	09:30	09:00	09:00
14:30-14:59	12:15	11:45	11:15	10:45	10:15	09:45	09:15	09:00	09:00
15:00-15:29	12:00	11:30	11:00	10:30	10:00	09:30	09:00	09:00	09:00
15:30-15:59	11:45	11:15	10:45	10:15	09:45	09:15	09:00	09:00	09:00
16:00-16:29	11:30	11:00	10:30	10:00	09:30	09:00	09:00	09:00	09:00
16:30-16:59	11:15	10:45	10:15	09:45	09:15	09:00	09:00	09:00	09:00
17:00-04:59	11:00	10:30	10:00	09:30	09:00	09:00	09:00	09:00	09:00
05:00-05:14	12:00	11:30	11:00	10:30	10:00	09:30	09:00	09:00	09:00
05:15-05:29	12:15	11:45	11:15	10:45	10:15	09:45	09:15	09:00	09:00
05:30-05:44	12:30	12:00	11:30	11:00	10:30	10:00	09:30	09:00	09:00
05:45-05:59	12:45	12:15	11:45	11:15	10:45	10:15	09:15	09:15	09:00

Not: Bu Tablo, 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe girecek olup, bu tarihe kadar, Geçici Ek – 2’de yer alan Tablo kullanılacaktır.

(2) Ekip üyelerinin bilinmeyen intibak halinde olduğu durumlarda azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS) Tablo – 3 doğrultusunda olacaktır:

Tablo – 3
Bilinmeyen intibak halindeki ekip üyeleri

Sektörlere göre azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS)						
1-2	3	4	5	6	7	8
11:00	10:30	10:00	09:30	09:00	09:00	09:00
Not: Bu Tablo, 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe girecek olup, bu tarihe kadar, Geçici Ek – 3'te yer alan Tablo kullanılacaktır.						

- (3) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Ekip üyelerinin bilinmeyen intibak halinde olduğu ve işleticinin bir FRM uygulamış olduğu durumlarda azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS) Tablo – 4 doğrultusunda olacaktır:

Tablo – 4
FRM kapsamında bilinmeyen intibak halindeki ekip üyeleri

Aşağıdaki tabloda yer alan değerler, işleticinin FRM'nin gerekli emniyet performansının sağlandığını sürekli olarak izlemesi koşuluyla geçerli olabilecektir.

Sektörlere göre azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS)						
1-2	3	4	5	6	7	8
12:00	11:30	11:00	10:30	10:00	09:30	09:00
(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Not: Bu Tablo, 01.01.2019 tarihinde yürürlüğe girecek olup, bu tarihe kadar, Geçici Ek – 4'te yer alan Tablo kullanılacaktır.						

- (c) Uçuş ekibi ve kabin ekibi için farklı görev başlangıç zamanına sahip Uçuş Görev Süresi (UGS).

Kabin ekibinin aynı sektöre veya sektörler serisine ilişkin uçuş öncesi brifingi için uçuş ekibinden daha uzun bir zamana ihtiyaç duyduğu her durumda, kabin ekibinin Uçuş Görev Süresi (UGS), kabin ekibi ve uçuş ekibi arasındaki görev başlangıç zaman farkına göre uzatılabilecektir. Bu fark 1 saati aşmayacaktır. Kabin ekibine

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

ilişkin azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS), uçuş ekibinin Uçuş Görev Süresi (UGS) için görev başlangıcında bulunduğu zamana dayalı olacak, ancak Uçuş Görev Süresi (UGS) kabin ekibinin görev başlangıcında bulunduğu zamanda başlayacaktır. Söz konusu fark, kabin ekibinin icra ettiği görev sonrasındaki minimum dinlenme süresi hesaplamalarında kullanılacaktır.

- (d) Uçuş sırasındaki dinlenme olmadan uzatmalar kullanılarak intibak edilmiş ekip üyelerine ilişkin azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS). **(01.01.2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.)**
- (1) Azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS), birbirini izleyen herhangi 7 gün içerisinde en fazla 2 kez olmak üzere 1 saate kadar (Tablo – 5) uzatılabilecektir. Bu durumda;
 - (i) Uçuş öncesi ve uçuş sonrası dinlenme süreleri asgari 2’şer saat arttırılacaktır veya
 - (ii) Uçuş sonrası dinlenme süresi 4 saat arttırılacaktır.
 - (2) **(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)** Ardışık Uçuş Görev Süreleri (UGS) için uzatmaların kullanıldığı hallerde, (1)’de gerekli görülen uzatılmış iki Uçuş Görev Süresi (UGS) arasındaki ilave uçuş öncesi ve uçuş sonrası dinlenme süresi ardışık olarak birlikte verilecektir.
 - (3) Uzatma kullanımı önceden planlanacak ve azami olarak aşağıdakiler ile sınırlı olacaktır:
 - (i) WOCL’ye girilmediğinde 5 sektör veya
 - (ii) WOCL’ye 2 saatliğine veya daha kısa bir süreliğine girildiğinde 4 sektör veya
 - (iii) WOCL’ye 2 saatin üzerinde olan bir süreliğine girildiğinde 2 sektör.
 - (4) Uçuş sırasında dinlenme olmadan azami temel günlük Uçuş Görev Süresinin (UGS) uzatılması, aynı görev süresindeki uçuş sırasındaki dinlenmeye veya açık mesaiye bağlı uzatmalar ile birleştirilmeyecektir.
 - (5) FTSS, bu Talimat doğrultusunda azami temel günlük Uçuş Görev Süresinin (UGS) uzatılmasına ilişkin limitleri aşağıdaki hususları dikkate alarak belirleyecektir:
 - (i) Uçulan sektör sayısı ve
 - (ii) WOCL’ye girilmesi.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- (e) Uçuş sırasındaki dinlenmeye bağlı olarak uzatmaların kullanılması ile azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS).
- FTSS, bu Talimat doğrultusunda uçuş sırasındaki dinlenme ile azami temel günlük Uçuş Görev Süresinin (UGS) uzatılmasına ilişkin koşulları aşağıdaki hususları dikkate alarak belirleyecektir:
- (i) Uçulan sektör sayısı;
 - (ii) Her bir ekip üyesine tahsis edilen asgari uçuş sırasındaki dinlenme;
 - (iii) Uçuş sırasında dinlenme olanaklarının türü ve
 - (iv) Temel uçuş ekibinin artırılması.
- (f) **(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)** Uçuş operasyonlarında öngörülemeyen haller – sorumlu kaptan pilotun kararı ve yetkisi.
- (1) **(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)** Görev başlangıcında veya görev başlangıcı sonrasında başlayan, uçuş operasyonlarındaki öngörülemeyen haller durumunda uçuş görevine, görev ve dinlenme sürelerine ilişkin limitlerin sorumlu kaptan pilot tarafından değiştirilmesine ilişkin koşullar aşağıdaki hususlara uygun olacaktır:
- (i) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** ORO.FTL.205(b) ve ORO.FTL.205(e) hükümlerinin veya ORO.FTL.220 hükmünün tatbik edilmesi sonrasında oluşan azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS) 2 saatten fazla arttırılamayacaktır. Arttırılmış uçuş ekibiyle uygulanması durumunda azami uçuş görev süresi en fazla 3 saat arttırılabilecektir.
 - (ii) Uçuş Görev Süresi (UGS) dâhilindeki son sektörde, izin verilen artışın kalkış sonrasında öngörülemeyen haller sebebiyle aşılması durumunda, uçuş planlanmış varış noktasına veya yedek havaalanına devam edilebilecektir.
 - (iii) Uçuş Görev Süresini (UGS) takip eden dinlenme süresi kısaltılabilecek, ancak hiçbir durumda 10 saatin altında olamayacaktır.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(2) Ciddi aşırı yorgunluğa sebebiyet verebilecek öngörülemez haller durumunda, sorumlu kaptan pilot, uçuş emniyeti üzerindeki her nevi yıkıcı etkiyi ortadan kaldırmak amacıyla gerçek uçuş görev süresini kısaltacak ve/veya dinleme süresini arttıracaktır.</p> <p>(3) Sorumlu kaptan pilot, (1) ve (2) kapsamındaki değişikliklere karar vermeden önce, ekip üyelerinin zindelik durumlarını dikkate alacaktır.</p> <p>(4) Sorumlu kaptan pilot tarafından, herhangi bir Uçuş Görev Süresi (UGS) kendi takdir hakkı ve yetkisi doğrultusunda arttırıldığında veya dinlenme süresi kısaltıldığında işleticiye bir rapor sunulacaktır.</p> <p>(5) Gerçekleştirilen Uçuş Görev Süresi (UGS) artırılmasının veya dinlenme süresinin kısaltılmasının 1 saati aştığı hallerde, işletici tarafından, işleticinin kendi yorumları ile birlikte kaptan raporunun bir kopyası söz konusu olaydan en geç 28 gün içerisinde Genel Müdürlüğe gönderilecektir.</p> <p>(6) İşletici, bu hüküm kapsamında tanımlanmakta olan takdir hakkının ve yetkisinin kullanılmasına ilişkin olarak cezaya dayalı olmayan bir süreç uygulayacak ve bu süreci işletme el kitabında tanımlayacaktır.</p> <p>(g) Uçuş operasyonlarında öngörülemez haller – görev başlangıcının ertelenmesi</p> <p>İşletici, işletme el kitabında, ilgili sertifikasyon şartnameleri gereğince, öngörülemez hallerin oluşması durumunda görev başlangıcının ertelenmesine ilişkin prosedürler tesis edecektir.</p>
GM1 ORO.FTL.205(a)(1)	Görev başlangıç sürelerini, operasyon türünü, hava aracının boyutunu ve tipini, görev başlangıcında bulunulacak havaalanındaki koşulları hesaba katarak belirlemelidir.
GM1 ORO.FTL.205(b)(1)	Uçuş görev süresinin (UGS) başlama zamanı “referans zamana” atıfta bulunmaktadır. Referans zaman, söz konusu kalkış noktasının ilgili ekip üyesinin intibak edildiği yerel saatin, 2 saatlik genişliğe sahip zaman dilimi bandı dâhilinde olması halinde, kalkış noktasındaki yerel saat olduğu anlamına gelmektedir.
AMC1 ORO.FTL.205(f)	<p>(a) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Genel rehberlik olarak; sorumlu kaptan pilot kararına ve yetkisine ilişkin politikanın oluşturulması sırasında, işletici, öngörülemez haller durumunda yönetimin, uçuş ve kabin ekibinin paylaştırılmış sorumluluğunu göz önünde bulundurmalıdır. Sorumlu kaptan pilot kararının ve yetkisinin tatbikinin istisnai olduğu sayılmalı ve nöbet veya rezerv görevindeki ekip üyelerinin hazır bulunmaları gereken işletici aktarma merkezlerinde (hub’larda) ve ana üste sorumlu kaptan pilot kararının ve yetkisinin tatbik edilmesinden mümkünse kaçınılmalıdır. İşleticiler, görev çizelgelerindeki</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>olası tutarsızlıkların farkında olabilmek amacıyla, sorumlu kaptan pilot kararının ve yetkisinin tatbik edilmiş olduğu eşleştirme serilerini düzenli olarak değerlendirmeye tabi tutmalıdırlar.</p> <p>(b) İşleticinin, sorumlu kaptan pilot kararına ve yetkisine ilişkin politikası, özellikle uzatılmış Uçuş Görev Süresi (UGS) veya kısaltılmış dinlenme halinde olmak üzere emniyet hedeflerini belirlemeli ve aşağıdakiler gibi, ekip üyesinin zindeliğini azaltabilecek ilave faktörlere gerekli özeni göstermelidir:</p> <ol style="list-style-type: none">(1) WOCL'ye girilmesi;(2) Hava koşulları;(3) Operasyonun ve/veya havaalanı ortamının karmaşıklığı;(4) Uçak arızaları veya şartnameleri;(5) Eğitim ve denetim görevlerine sahip uçuş;(6) Arttırılmış sektör sayısı;(7) Biyolojik ritimin bozulması ve(8) Etkilenen ekip üyelerinin münferit koşulları (uyanmadan itibaren geçen zaman, uyku ile ilgili faktör, iş yükü, vb.)
GM1 ORO.FTL.205(f)(1)(i)	<p>ORO.FTL.205(d) kapsamında uzatılmış herhangi bir Uçuş Görev Süresi (UGS) için sorumlu kaptan pilot kararının ve yetkisinin kullanılması halinde, sorumlu kaptan pilot kararının ve yetkisinin limitlerinin hesaplanmasında ORO.FTL.205(b)'nin uygulanması sonrasında ortaya çıkan azami temel günlük Uçuş Görev Süresi (UGS) kullanılmalıdır.</p>
CS FTL.1.205	<p>(a) ORO.FTL.205(b) ve ORO.FTL.205(d) yer alan hükümler kapsamındaki gece görevleri aşağıdaki hususlara uygun olmalıdır:</p> <ol style="list-style-type: none">(1) Ardışık gece görevlerine ilişkin azami Uçuş Görev Süresinin (UGS) belirlenmesi sırasında sektör sayısı görev başına 4 sektör ile sınırlıdır.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

(2) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** İşletici, önceki ve sonraki görevler ve dinlenme süreleri ile ilgili olarak 10 saatin üzerindeki gece görevlerinin aşırı yorulmaya sebebiyet veren etkisini etkin bir şekilde yönetmek üzere uygun FRM'yi uygular.

(b) Uçuş Görev Süresinin (UGS) uçuş sırasında dinlenme olmadan uzatılması **(01.01.2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.)**

Uçuş Görev Süresinin, ORO.FTL.205(d)(5) hükümleri kapsamında uçuş sırasında dinlenme olmadan uzatılması Tablo – 5'te belirtilen değerler ile sınırlıdır.

Tablo – 5
Uzatmalı Azami Günlük Uçuş Görev Süresi (UGS)

Uçuş Görev Süresinin (UGS) Başlama Saati	1–2 sektör (saat cinsinden)	3 sektör (saat cinsinden)	4 sektör (saat cinsinden)	5 sektör (saat cinsinden)
06:00-06:14	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
06:15-06:29	13:15	12:45	12:15	11:45
06:30-06:44	13:30	13:00	12:30	12:00
06:45-06:59	13:45	13:15	12:45	12:15
07:00-13:29	14:00	13:30	13:00	12:30
13:30-13:59	13:45	13:15	12:45	İzin verilmez
14:00-14:29	13:30	13:00	12:30	İzin verilmez
14:30-14:59	13:15	12:45	12:15	İzin verilmez
15:00-15:29	13:00	12:30	12:00	İzin verilmez
15:30-15:59	12:45	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
16:00-16:29	12:30	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

16:30-16:59	12:15	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
17:00-17:29	12:00	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
17:30-17:59	11:45	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
18:00-18:29	11:30	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
18:30-18:59	11:15	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
19:00-03:59	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
04:00-04:14	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
04:15-04:29	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
04:30-04:44	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
04:45-04:59	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
05:00-05:14	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
05:15-05:29	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
05:30-05:44	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez
05:45-05:59	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez	İzin verilmez

(c) Uçuş Görev Süresinin (UGS) uçuş sırasında dinlenmeye bağlı olarak uzatılması.

ORO.FTL.205(e)(iii) hükmü gereğince uçuş sırasında dinlenme olanakları aşağıdaki asgari standartları karşılamalıdır:

- “Sınıf 1 dinlenme olanağı”, ranza veya düz veya düze yakın uyku pozisyonuna imkân veren diğer yüzey anlamına gelmektedir. Dikey yönde en az 80°'lik sırt açısıyla geri yaslanır ve gerek kokpitten gerekse de yolcu kabininden ayrı olan, ekip üyesinin ışığı kontrol altında tutabilmesine imkân veren bir alandır ve gürültüden ve rahatsız edilme durumundan uzak kalma olanağı sağlar;

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- “Sınıf 2 dinlenme olanağı”, hava aracı kabinindeki, dikey yönde en az 45°’lik sırt açısıyla geri yaslanan, en az 137.5cm açıklığa ve en az 50cm genişliğe sahip olan ve bacak ve ayak desteği sağlayan koltuk anlamına gelmektedir. Bu koltuk, karanlık ve bir miktar gürültü azaltma sağlayacak şekilde yolculardan en azından bir perde ile ayrılır ve yolcular veya ekip üyeleri tarafından verilecek rahatsızlıktan makul düzeyde arındırılmıştır.
- **(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)** “Sınıf 3 dinlenme olanağı”, hava aracı kabinindeki veya kokpitteki, dikey yönde en az 40° geri yaslanan, bacak ve ayak desteği sunan, bir miktar gürültü azaltma ve karanlık ortam sağlamak amacıyla yolculardan en azından bir perde ile ayrılan ve yolcuların oturduğu koltuklardan hiçbirine bitişik olmayan koltuk anlamına gelmektedir. **(01.01.2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.)**
- (1) ORO.FTL.205(e)’de yer alan hükümler kapsamında Uçuş Görev Süresinin (UGS) uçuş sırasında dinlenme ile uzatılması aşağıdaki hususlar ile uygun olmalıdır:
 - (i) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Uçuş Görev Süresi (UGS) 3 sektör ile sınırlıdır. **(01.01.2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.)**
 - (ii) Uçuş sırasında asgari dinlenme süresi her bir ekip üyesi için ardışık 90 dakika ve son inişi yapacak uçuş ekibi üyeleri için ardışık 2 saattir.
- (2) ORO.FTL.205(e)’de yer alan hükümler kapsamında azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS), uçuş ekibi için uçuş sırasında dinlenmeye bağlı olarak aşağıdaki şekilde uzatılabilecektir: **(01.01.2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.)**
 - (i) Bir ilave uçuş ekibi üyesi ile:
 - (A) Sınıf 3 dinlenme olanakları ile 14 saate kadar;
 - (B) Sınıf 2 dinlenme olanakları ile 15 saate kadar;
 - (C) Sınıf 1 dinlenme olanakları ile 16 saate kadar;
 - (ii) İki ilave uçuş ekibi üyesi ile:

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- (A) Sınıf 3 dinlenme olanakları ile 15 saate kadar;
(B) Sınıf 2 dinlenme olanakları ile 16 saate kadar;
(C) Sınıf 1 dinlenme olanakları ile 17 saate kadar.

(3) Her bir kabin ekibi üyesi için uçuş sırasında asgari dinlenme süresi, Tablo – 6’daki gibidir:

Tablo – 6

Azami uzatılmış Uçuş Görev Süresi (UGS)	Uçuş sırasında asgari dinlenme süresi (saat cinsinden)		
	Sınıf 1	Sınıf 2	Sınıf 3
14:30 saate kadar	1:30	1:30	1:30
14:31 – 15:00 saat	1:45	2:00	2:20
15:01 – 15:30 saat	2:00	2:20	2:40
15:31 – 16:00 saat	2:15	2:40	3:00
16:01 – 16:30 saat	2:35	3:00	İzin verilmez
16:31 – 17:00 saat	3:00	3:25	İzin verilmez
17:01 – 17:30 saat	3:25	İzin verilmez	İzin verilmez
17:31 – 18:00 saat	3:50	İzin verilmez	İzin verilmez

- (4) **(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)** 1 sektörü 9 saatin üzerinde uçuş süresine sahip olan ve azami 2 sektör içeren Uçuş Görev Süreleri (UGS) için, (2)’de belirtilen limitler 1 saat arttırılabilecektir. **(01.01.2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.)**
- (5) Dinlenme olanağında geçirilen tüm zaman, Uçuş Görev Süresi (UGS) sayılır.
- (6) Varış noktasındaki asgari dinlenme, hangisi daha uzunsa, en az bir önceki görev süresi kadardır veya 14 saattir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- (7) Uçuş Görev Süresinin (UGS) uçuş sırasında dinlenmeye bağlı olarak uzatılması kapsamında ekip üyesi, konumlandırma uçuşu ile aynı uçuşta görevli ekibin bir parçası haline gelemez.
- (d) Uçuş operasyonlarında öngörülemeyen haller - Görev başlangıcının ertelenmesi.
- (1) İşletme el kitabında görev başlangıcının ertelenmesine ilişkin prosedürlerin tesis edilmiş olması halinde, işletici, öngörülemeyen hallerde görev başlangıç süresini erteleyebilecektir. İşletici, ertelemeye ilişkin kayıtları tutar. Görev başlangıcının ertelenmesi prosedürü, ekip üyesine ilgili uygulamanın devreye alındığında uygun konaklama yerinde kalmasına imkân veren bir tebliğ süresi tesis eder. Böyle bir durumda, ekip üyesinin görev başlangıcının ertelenmesinden haberdar edilmesi halinde, Uçuş Görev Süresi (UGS) şu şekilde hesaplanır:
- (i) Ertelemeye ilişkin bir tebliğ (iii) veya (iv) doğrultusunda azami Uçuş Görev Süresinin (UGS) hesaplanmasına sebebiyet verir;
- (ii) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Görev başlangıç süresinin tekrar değiştirilmesi halinde, Uçuş Görev Süresi (UGS) ikinci tebliğden 1 saat sonra veya bunun daha önce olması halinde ilk ertelenmiş görev başlangıç zamanında sayılmaya başlar;
- (iii) Ertelemenin 4 saatin altında olması halinde, azami Uçuş Görev Süresi (UGS) ilk görev başlangıç zamanına dayalı olarak hesaplanır ve Uçuş Görev Süresi (UGS) ertelenmiş görev başlangıç zamanından itibaren sayılmaya başlar;
- (iv) Ertelemenin 4 saat veya daha fazla olduğu hallerde, azami Uçuş Görev Süresi (UGS) ilk veya ertelenmiş görev başlangıç zamanından daha sınırlayıcı olanına dayalı olarak hesaplanır ve Uçuş Görev Süresi (UGS) ertelenmiş görev başlangıç zamanından itibaren sayılmaya başlar;

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(v) (i) veya (ii)'ye istisna olarak, işleticinin ekip üyesini görev başlangıç süresinde 10 saatlik veya daha uzun olan bir ertelemeden haberdar ettiği ve söz konusu ekip üyesi ile işletici tarafından tekrar temas kurulmadığı hallerde, söz konusu 10 saatlik veya daha uzun erteleme dinlenme süresi sayılır.</p>
GM1 CS FTL.1.205(a)(2)	<p>(a) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) 10 saatin üzerinde olan gece görevlerine ilişkin görev çizelgeleri oluşturulurken (aşağıda “uzun gece görevleri” olarak anılmaktadır), intibak edildiği yerel saatte gündüz saatlerinde uyanık olmaya adapte olduğunda bu tür görevler öncesinde yeterli uykunun alınması ekip üyesi için kritik öneme sahiptir. Uzun gece görevlerinde zindeliği optimize etmek amacıyla, ilgili ekip üyesine gece boyunca uyanık kalmaya adapte olabilmek üzere yeterli zaman temin etmek suretiyle, uzun gece görevleri öncesinde dinlenme sürelerine ilişkin görev listelerinin oluşturulması sırasında Uçuş Görev Süresinin (UGS) başlangıcına mümkün olduğunca yakın bir zamana kadar uyku alınması ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır. Bu tür görevler için görev başlangıcı öncesinde uzun süreli uykusuzluğa yol açan görev listesi oluşturma uygulamalarından kaçınılmalıdır. Uzun gece görevlerine ilişkin görev listesi oluşturulmasında uygulanabilecek FRM esasları aşağıdakileri içerebilecektir:</p> <ol style="list-style-type: none">(1) Uzatılmış dinlenme süreleri sonrasında uzun gece görevlerinden kaçınılması(2) Uzun gece görevleri öncesindeki Uçuş Görev Sürelerinin (UGS) planlanan sona erme zamanlarının devamlı olarak ertelenmesi;(3) Daha kısa Uçuş Görev Süresine (UGS) sahip gece görevlerinin blok halinde başlatılması ve(4) Erken saatlerde başlayan görevler ve uzun gece görevleri serisinden kaçınılması. <p>(b) FRM esasları, uzun gece görevlerine ilişkin görev listelerinin oluşturulmasında aşağıdakiler yardımıyla uygulanabilecektir:</p> <ol style="list-style-type: none">(1) Benzer operasyonlarda işleticinin sahip olduğu veya sektörde genel olarak elde edilmiş tecrübelerin ve verilerin göz önünde bulundurulması.(2) Kanıta dayalı program oluşturma uygulamaları.(3) Biyomatematiksel modeller.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

GM1 CS FTL.1.205(c)(1)(ii)	Uçuş sırasında dinlenme, ilgili uçuşun seyir aşamasında gerçekleştirilmelidir.
GM2 CS FTL.1.205(c)(1)(ii)	Uçuş sırasında dinlenme süreleri, inişi yapacak uçuş ekibi üyelerinin zindeliğini optimize etmek üzere tahsis edilmelidir.
GM1 CS FTL.1.205(d)	Görev başlangıcının ertelenmesine yönelik işletici prosedürleri; (a) Bir irtibat yöntemi belirtmeli; (b) Asgari ve azami tebliğ sürelerini tesis etmeli ve (c) Mümkün olduğu hallerde uyku paternleri ile çatışmadan sakınmalıdır.
Uçuş ve görev süreleri	
IR – ORO.FTL.210	(a) Herhangi bir ekip üyesinin görevlendirildiği toplam görev süresi aşağıdakileri aşmayacaktır: (1) Birbirini izleyen herhangi 7 gün içerisinde 60 görev saati; (2) Birbirini izleyen herhangi 14 gün içerisinde 110 görev saati ve (3) Birbirini izleyen herhangi 28 gün içerisinde 190 görev saati, o süre boyunca uygulanabildiği ölçüde eşit oranda yayılmış. (4) Herhangi bir takvim yılı içerisinde 2000 görev saati. (b) Münferit ekip üyesinin görevli ekip üyesi olarak görevlendirildiği sektörlerin toplam uçuş süresi aşağıdakileri aşmayacaktır: (1) Birbirini izleyen herhangi 28 gün içerisinde 100 saatlik uçuş süresi; (2) Herhangi bir takvim yılı içerisinde 900 saatlik uçuş süresi; (01.01.2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.) (3) Birbirini izleyen herhangi 12 takvim ayı içerisinde 1000 saatlik uçuş süresi.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	(c) Uçuş sonrası görevi, görev süresi olarak işleyecektir. İşletici, uçuş sonrası görevlerine ilişkin asgari süre zarfını işletme el kitabında belirtecektir.
AMC1 ORO.FTL.210(c)	İşletici, uçuş sonrası görev sürelerini, operasyon türünü, hava aracının boyutunu ve tipini ve havaalanındaki koşulları hesaba katarak belirlemelidir.
Konulandırma	
IR – ORO.FTL.215	İşleticinin ekip üyesini konumlandırması halinde aşağıdakiler geçerli olacaktır: (a) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Konumlandırmalar sektör sayılmayacaktır. Ancak, operasyon öncesindeki konumlandırma Uçuş Görev Süresi (UGS) olarak sayılacaktır; (b) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Konumlandırmalarda harcanan tüm zaman, görev süresi olarak kayıt altına alınacaktır.
Açık mesai	
IR – ORO.FTL.220	Yerde verilen bir molaya bağlı olarak temel azami günlük Uçuş Görev Süresinin (UGS) uzatılmasına ilişkin koşullar aşağıdaki hususlar doğrultusunda olacaktır: (a) FTSS, bu Talimat doğrultusunda açık mesaiye ilişkin aşağıdaki unsurları belirtecektir: (1) Yerde verilen molanın asgari süresi; (2) Yerde verilen molanın süresi, dinlenmesi için ekip üyesine sağlanan olanaklar ve diğer ilgili faktörler dikkate alınarak ORO.FTL.205(b) kapsamında öngörülen Uçuş Görev Süresini (UGS) uzatma olasılığı; (b) Yerde verilen mola, bütünüyle Uçuş Görev Süresi (UGS) olarak sayılacaktır; (c) Açık mesai sonrasında kısaltılmış dinlenme uygulanmaz.
CS FTL.1.220	ORO.FTL.220 hükümleri kapsamında, uçuş görevine ilişkin limitlerin arttırılması aşağıdaki hususlar ile uygun olmalıdır: (a) Uçuş Görev Süresi (UGS) dâhilindeki, yerde gerçekleştirilen mola asgari ardışık 3 saatlik bir süreye sahiptir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(b) Uçuş sonrası ve uçuş öncesi görevleri ve seyahat hali için tanınan süre bu moladan hariçtir. Uçuş sonrası ve uçuş öncesi görevlerine ve seyahat haline ilişkin asgari toplam süre 30 dakikadır. İşletici, gerçek süreleri işletme el kitabında belirtir.</p> <p>(c) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Uygun konaklama tesisi sağlanır ise, ORO.FTL.205(b) kapsamında belirtilen azami Uçuş Görev Süresi (UGS) molanın %50'sine kadar arttırılabilecektir.</p> <p>(d) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Diğer tüm durumlarda:</p> <p>(1) Konaklama tesisi sağlanır;</p> <p>(2) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) ORO.FTL.205(b) kapsamında belirtilen azami Uçuş Görev Süresi (UGS) molanın %50'sine kadar arttırılabilecektir. Ancak, 6 saati aşan gerçek molaya ilişkin süreler veya mola süresinin WOCL'ye giren kısmına ilişkin süreler Uçuş Görev Süresinin uzatılmasında dikkate alınmaz.</p> <p>(e) Açık mesai, uçuş sırasındaki dinlenme ile birleştirilemez.</p>
GM1 CS FTL.1.220(b)	İşletici, uçuş sonrası ve uçuş öncesi görevleri ve seyahat sürelerini hava aracı tipini, operasyon türünü ve havaalanı koşullarını dikkate alarak belirlemelidir.
Nöbet ve havaalanındaki diğer görevler	
IR – ORO.FTL.225	<p>İşleticinin ekip üyelerine nöbet veya havaalanında herhangi bir görev vermesi halinde, bu Talimat doğrultusunda aşağıdaki hususlar geçerli olacaktır:</p> <p>(a) Nöbet ve havaalanındaki herhangi bir görev, görev çizelgesinde yer alacak ve nöbetin başlama ve sona erme zamanı tanımlanacak ve kendilerine yeterli dinlenmeyi planlama imkânı verebilmek için ilgili ekip üyelerine önceden tebliğ edilecektir;</p> <p>(b) Ekip üyesinin, bildirim noktasında bildirimde bulunmasından itibaren tebliğ edilen havaalanında nöbet süresinin sonuna kadar havaalanında nöbette olduğu sayılır;</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(c) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Havaalanındaki nöbet ORO.FTL.210 ve ORO.FTL.235 kapsamındaki amaç doğrultusunda bütünüyle görev süresi olarak sayılacaktır;</p> <p>(d) Havaalanındaki her nevi görev bütünüyle görev süresi olarak sayılacak ve Uçuş Görev Süresi (UGS) nöbet dışındaki havaalanındaki her nevi göreve ilişkin görev başlangıç zamanından itibaren bütünüyle işleyecektir;</p> <p>(e) İşletici, havaalanındaki nöbette ekip üyesine konaklama tesisi sağlayacaktır.</p> <p>(1) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Konaklama tesis sağlanmazsa, CS FTL.1.225(a)(2) hükmü geçerli olmayacak olup, tahsis edilmiş Uçuş Görev Süresinin (UGS) havaalanında nöbet sırasında başlaması halinde, Uçuş Görev Süresi (UGS), nöbet başlangıcından itibaren sayılır ve hesaplamalar buna göre yapılır.</p> <p>(f) FTSS aşağıdaki unsurları belirtecektir:</p> <p>(1) Her nevi nöbetin azami süresi;</p> <p>(2) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Dinlenmesi için ekip üyesine sağlanan olanaklar ve aşağıdakiler gibi diğer ilgili faktörler dikkate alınarak, nöbet halinde harcanan zamanın tahsis edilebilecek azami Uçuş Görev Süresi (UGS) üzerindeki etkisi:</p> <ul style="list-style-type: none">– Ekip üyesinin derhal hazır bulunmasına yönelik ihtiyaç.– Nöbetin uykuyla çatışması.– Göreve çağrı ile tahsis edilen Uçuş Görev Süresi (UGS) arasındaki uyku imkânını koruyacak şekilde yeterli ölçüde tebliğ. <p>(3) Uçuş Görev Süresinin (UGS) tahsisine yol açmayan, nöbet sonrasındaki asgari dinlenme süresi;</p> <p>(4) Havaalanındaki nöbet haricindeki nöbette harcanan zamanın kümülatif görev süreleri kapsamında nasıl sayılacağı.</p>
CS FTL.1.225	ORO.FTL.225 hükümleri kapsamında, uçuş görevine, görev ve dinlenme sürelerine ilişkin sınırlamaların değiştirilmesi aşağıdaki hususlar ile uygun olmalıdır:

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

(a) Havaalanındaki nöbet

- (1) Uçuş Görev Süresinin (UGS) tahsisine yol açmaması halinde, havaalanında nöbet sonrasında ORO.FTL.235 kapsamında belirtildiği üzere bir dinlenme süresi gelir.
- (2) Tahsis edilmiş Uçuş Görev Süresinin (UGS) havaalanında nöbet sırasında başlaması halinde aşağıdaki hususlar geçerli olacaktır:
 - (i) Uçuş Görev Süresi (UGS), Uçuş Görev Süresinin (UGS) başlangıcından itibaren sayılır. Azami Uçuş Görev Süresi (UGS), nöbette geçirilen 4 saatin üzerindeki süre kadar kısaltılır;
 - (ii) ORO.FTL.205(b) ve ORO.FTL.205(d) kapsamında belirtildiği üzere, havaalanında nöbetin ve tahsis edilmiş Uçuş Görev Süresinin (UGS) azami birleşik süresi 16 saattir.

(b) Havaalanı haricindeki nöbet:

- (1) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Havaalanı haricindeki nöbetin azami süresi 16 saattir;
- (2) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** İşleticinin nöbet prosedürleri, nöbetin ve Uçuş Görev Süresinin (UGS) birleşiminin 18 saatin üzerinde uyanık süreye yol açmaması sağlanacak şekilde tasarlanır;
- (3) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Havaalanı haricindeki nöbette harcanan sürenin %25'i, ORO.FTL.210 kapsamında görev süresi olarak sayılır;
- (4) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Nöbet sonrasında, ORO.FTL.235 gereğince dinlenme süresi gelir;
- (5) Nöbet, ekip üyesi için Uçuş Görev Süresinin (UGS) başlanmasıyla sona erer;
- (6) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Nöbetin ilk 6 saat içerisinde sona ermesi halinde, azami Uçuş Görev Süresi (UGS) uçuş görevi başlangıcından itibaren işler;

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(7) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Nöbetin ilk 6 saat sonrasında sona ermesi halinde, azami Uçuş Görev Süresi (UGS), 6 saati aşan nöbet süresi miktarı oranında kısaltılır;</p> <p>(8) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Uçuş Görev Süresinin (UGS) CS FTL.1.205(c) doğrultusunda uçuş sırasındaki dinlenmeye bağlı olarak veya CS FTL.1.220 doğrultusunda açık mesaiye bağlı olarak uzatılması halinde, (6) ve (7)'de belirtilen 6 saatlik süre 8 saate uzatılır;</p> <p>(9) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Nöbetin 23:00 ile 07:00 arasında başlaması halinde, 23:00 ile 07:00 arasındaki sürenin, işletici tarafından söz konusu ekip üyesi ile temas kuruluncaya kadarki geçen kısmı (6), (7) ve (8) kapsamında Uçuş Görev Süresinin (UGS) kısaltılmasına yönelik yapılacak hesaplama dâhil edilmez.</p> <p>(10) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Çağrı ve işletici tarafından belirlenmiş uçuş görevine başlama arasındaki süre, ekip üyesinin dinlenme yerinden tayin edilen bildirim noktasına makul bir süre dâhilinde ulaşmasına imkân verir.</p>
GM1 CS FTL.1.225	<p>(a) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) İlk olarak tahsis edilmiş havaalanındaki nöbetin veya diğer nöbet görevinin, uçuş görev süresi tahsisine yol açmayan nöbet sırasında işletici tarafından kısaltılması halinde, havaalanındaki nöbet için ORO.FTL.235 kapsamında belirtilmekte olan asgari dinlenme gereklilikleri ve diğer nöbet görevi için 8 saatlik dinlenme gerekliliği geçerli olmalıdır.</p> <p>(b) Yine ORO.FTL.235 kapsamında belirtilmekte olan asgari dinlenme süresinin, nöbet sırasında tahsis edilen görev için uçuş görev başlangıcı öncesinde temin edilmesi halinde, bu süre zarfının nöbet görevi olarak işlememesi gerekmektedir.</p> <p>(c) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Havaalanı haricindeki nöbet, sadece ORO.FTL.210 kapsamındaki amaç doğrultusunda (kısmen) görev olarak sayılır.Ekip üyesine, havaalanı haricindeki nöbet sırasında görev tahsisi yapılması halinde, ORO.FTL.235 kapsamındaki amaç için, tayin edilen bildirim noktasındaki gerçek uçuş görev başlangıç zamanının kullanılması gerekmektedir.</p>
GM1 CS FTL.1.225(b)	Havaalanı haricindeki nöbet sırasında tahsis edilen görevlerin tebliğ edilmesine ilişkin işletici prosedürlerinin, mümkün olması halinde, uyku paternleri ile çatışmadan kaçınması gerekmektedir.

Rezerv	
IR – ORO.FTL.230	<p>İşleticinin ekip üyelerini rezerv olarak görevlendirmesi halinde, operasyon türü için geçerli olan sertifikasyon şartnameleri doğrultusunda aşağıdaki gereklilikler geçerli olacaktır:</p> <p>(a) Rezerv, görev çizelgesinde yer alacaktır;</p> <p>(b) FTSS aşağıdaki unsurları belirtecektir:</p> <p>(1) Her nevi münferit rezerv görevi süresinin azami süresi;</p> <p>(2) Ekip üyesine tahsis edilebilecek ardışık rezerv günlerinin sayısı.</p>
GM1 ORO.FTL.230(a)	<p>Görev çizelgesinde, rezerve yer verilmesi, görev süresi ile sonuçlanmayan rezerv süresinin geriye dönük olarak, tazeleme amaçlı uzatılmış dinlenme süresi kapsamında sayılmayacağı anlamına gelir.</p>
CS FTL.1.230	<p>İşletici, rezerv halindeki ekip üyesine ORO.FTL.230 kapsamında aşağıdaki hususlara uygun olarak görev verir:</p> <p>(a) Tahsis edilen Uçuş Görev Süresi (UGS) uçuş görev başlangıç zamanından itibaren işler.</p> <p>(b) Rezerv süreleri, ORO.FTL.210 ve ORO.FTL.235 kapsamındaki amaç doğrultusunda görev süresi olarak işlemez.</p> <p>(c) İşletici, azami ardışık rezerv gün sayısını ORO.FTL.235(d) kapsamındaki limitler dâhilinde tanımlar.</p> <p>(d) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) İşletici, 8 saatlik uyku imkânını korumak üzere, aşırı yorgunluk yönetimi esaslarını dikkate alarak, peşpeşe verilecek her bir rezerv günü için rezerv halindeki ekip üyesi ile işletici tarafından temas kurulmayacak, 8 saatlik süreleri görev listelerinde belirtir.</p>
GM1 CS FTL.1.230	<p>Rezerv sırasında tahsis edilen görevlerin tebliğ edilmesine ilişkin işletici prosedürlerinin, mümkün olması halinde, uyku paternleri ile çatışmadan kaçınması gerekmektedir.</p>
GM2 CS FTL.1.230	<p>Rezerv sırasında herhangi bir görev tahsisine ilişkin tebliğ ile o göreve ilişkin görev başlangıcı arasındaki asgari “en az 10 saat” ve bu en az 10 saatlik süre rezerv halindeki ekip üyesi ile işletici tarafından temas kurulmayan 8 saatlik süreyi kapsayacaktır.</p>
GM1 CS FTL.1.230(c)	<p>Rezerv halindeki ekip üyesi için ORO.FTL.235(d) geçerlidir.</p>
Dinlenme süreleri	

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

ORO.FTL.235

- (a) Ana üs'teki asgari dinlenme süresi.
- (1) Ana üs'te başlayan herhangi bir Uçuş Görev Süresinin (UGS) öncesinde sağlanan asgari dinlenme süresi en azından, hangisi daha uzun ise, bir önceki görev süresi kadar veya 12 saat olacaktır.
- (2) (1)'e istisna teşkil etmek üzere, (b) kapsamında sağlanan asgari dinlenme, işleticinin ekip üyesine ana üs'te uygun konaklama tesisi sağlaması halinde geçerlidir.
- (b) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Ana üs dışındaki veya geçici üs'teki asgari dinlenme süresi.
- Ana üs dışında veya geçici üs'te başlayan herhangi bir Uçuş Görev Süresi (UGS) öncesinde uygun konaklama tesisinde sağlanan asgari dinlenme süresi en azından, hangisi daha uzun ise, bir önceki görev süresi kadar veya 10 saat olacaktır. Bu süre, seyahat ve fizyolojik ihtiyaçlar için olan süreye ilaveten 8 saatlik uyku imkânını kapsayacaktır.
- Geçici üs'te başlayan herhangi bir Uçuş Görev Süresi (UGS) öncesinde geçici konaklama tesisinde sağlanan asgari dinlenme süresi en azından, hangisi daha uzun ise, bir önceki görev süresi kadar veya 12 saat olacaktır.
- (c) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** Kısaltılmış Dinlenme.
- (a) ve (b)'ye istisna teşkil etmek üzere, FTSS kapsamında, aşağıdaki unsurları dikkate alarak, ilgili sertifikasyon şartnameleri doğrultusunda asgari dinlenme süreleri kısaltılabilecektir:
- (1) Asgari kısaltılmış dinlenme süresi;
- (2) Müteakip dinlenme süresinin arttırılması ve
- (3) Kısaltılmış dinlenme sonrasındaki Uçuş Görev Süresinin (UGS) kısaltılması.
- (d) Tazeleme amaçlı uzatılmış dinlenme süreleri
- FTSS, kümülatif aşırı yorgunluğu telafi etmek üzere tazeleme amaçlı uzatılmış dinlenme sürelerini belirtecektir. Tazeleme amaçlı uzatılmış asgari dinlenme süresi, 2 yerel gece dâhil olmak üzere 36 saat olacak ve bir tazeleme amaçlı uzatılmış dinlenme süresinin sona ermesi ile bir sonraki tazeleme amaçlı uzatılmış

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>dinlenme süresinin başlangıcı arasındaki süre hiçbir durumda 168 saatin üzerinde olmayacaktır. Tazeleme amaçlı uzatılmış dinlenme süresi her ay iki kez 2 yerel güne çıkarılacaktır.</p> <p>(e) FTSS, aşağıdakileri telafi etmek üzere, bu Talimat doğrultusunda ilave dinlenme sürelerini belirtecektir:</p> <ol style="list-style-type: none">(1) Zaman dilimi farklılıklarının ve Uçuş Görev Süresi (UGS) uzatmalarının etkileri;(2) Ağır uçuş programları sebebiyle ilave kümülatif aşırı yorgunluk;(3) Ana üs'ün değiştirilmesi.
GM1 ORO.FTL.235(a)(2)	<p>(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) İşletici, ekip üyesinin ana üs veya geçici üs'ünde, bir dinlenme süresi içeren rotasyon sırasında ana üs veya geçici üs dışındaki asgari dinlenme süresini uygulayabilecektir. Bu husus, işleticinin uygun konaklama tesisi sunması halinde ilgili ekip üyesinin kendi ikametgâhında veya geçici konaklama tesisinde dinlenmemesi durumunda geçerlidir. Bu tür görev çizelgesi "peşe operasyon (back-to-back operation)" olarak bilinir.</p>
AMC1 ORO.FTL.235(b)	<p>(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Fizyolojik ihtiyaçlar için izin verilen süre 1 saat olmalıdır. Dolayısıyla, uygun konaklama tesisine seyahat süresinin 30 dakikanın üzerinde olması halinde, işletici dinlenme süresini, 30 dakikanın üzerindeki seyahat süresinin farkının iki katı kadar artırmalıdır.</p>
CS FTL.1.235	<p>(a) Ağır Uçuş Programları</p> <ol style="list-style-type: none">(1) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Ana üs veya geçici üs'te geç saatlerde sona eren bir görevden veya gece görevinden, erken saatlerde başlayan bir göreve geçişin planlanması halinde, 2 Uçuş Görev Süresi (UGS) arasındaki dinlenme süresi 1 yerel geceyi kapsar.(2) Ekip üyesinin ORO.FTL.235(d) kapsamında tanımlandığı üzere uzatılmış 2 dinlenme süresi arasında 4 veya daha fazla sayıda gece görevi, erken saatlerde başlayan görev veya geç saatlerde sona eren görev icra etmesi halinde, ikinci uzatılmış dinlenme süresi 60 saate uzatılır. <p>(b) Saat dilimi farklılıkları</p> <ol style="list-style-type: none">(1) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) ORO.FTL.235(e)(1) kapsamındaki amaç doğrultusunda, "rotasyon", ana üs veya geçici üs'te başlayan ve işleticinin söz konusu ekip üyesinin konaklamasından artık sorumlu olmadığı bir dinlenme süresi için ana üs'se ve geçici üs'se geri

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

döndüğünde sona eren, en az bir uçuş görevini ve ana üs veya geçici üs dışındaki dinlenme süresini içeren görevler serisidir.

- (2) **(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı)** İşletici, rotasyonları ve rotasyon kombinasyonlarını ekip üyesinin aşırı yorgunluğuna olan etkileri bakımından izler ve görev çizelgelerini gerektiği şekilde uyarlar.
- (3) Zaman dilimi farklılıkları aşağıdaki şekilde ilave dinlenme ile telafi edilir:
 - i. **(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)** Ana üs veya geçici üs'te, rotasyonun 4 saatlik veya daha uzun zaman farkını içermesi halinde, asgari dinlenme Tablo – 7'de belirtildiği şekilde olacaktır.

Tablo – 7

Zaman Dilimi Farklılıklarını Telafi Etmek Üzere Ana Üs veya Geçici Üs'teki Asgari Yerel Gece Dinlenme

Referans zaman ile ekip üyesinin rotasyon sırasında dinlenme halinde olduğu yerel saat arasındaki azami zaman farkı (saat cinsinden)	En az 4 saatlik zaman farkı içeren rotasyondaki ilk Uçuş Görev Süresine (UGS) başlangıcından itibaren referans zamana kadar geçen süre (saat cinsinden)			
	< 48	48 – 71:59	72 – 95:59	≥96
4≤...≤6	2	2	3	3
6<...≤9	2	3	3	4
9<...≤12	2	3	4	5

- ii. **(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)** Ana üs veya geçici üs dışında, Uçuş Görev Süresinin (UGS) 4 saatlik veya daha uzun bir zaman farkı içermesi halinde, söz konusu Uçuş Görev Süresi (UGS) sonrasındaki asgari dinlenme, hangisi daha uzunsa, en az bir önceki görev süresi kadardır veya 14 saattir. (i)'ye istisna teşkil etmek üzere ve ORO.FTL.235(d) kapsamında belirtilmekte olan tazeleme amaçlı uzatılmış 2 dinlenme süresi arasında sadece bir kez olmak üzere, hangisi daha uzunsa, en az bir önceki görev süresi kadar veya 14 saat olarak temin edilen asgari

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>dinlenme, işleticinin ekip üyesine uygun konaklama tesisi temin etmesi halinde ana üs veya geçici üs için de geçerli olabilecektir.</p> <p>(4) Doğu-Batı veya Batı-Doğu geçişi halinde, alternatif rotasyonlar arasında ana üs veya geçici üs'te en az 3 yerel gece dinlenme sağlanır.</p> <p>(5) Rotasyonların kombinasyonlarının izlenmesi işleticinin yönetim sisteminin hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilir.</p> <p>(c) (Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Kısaltılmış Dinlenme</p> <p>(1) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Kısaltılmış dinlenme düzenlemeleri kapsamındaki asgari kısaltılmış dinlenme süreleri ana üs'te 12 saat ve ana üs veya geçici üs dışında 10 saattir.</p> <p>(2) Kısaltılmış dinlenme, aşırı yorgunluk risk yönetimi çerçevesinde kullanılır.</p> <p>(3) Kısaltılmış dinlenme sonrasındaki ilk dinlenme süresi, ORO.FTL.235(a) veya ORO.FTL.235(b) kapsamında belirtilen asgari dinlenme süresi ile kısaltılmış dinlenme arasındaki farka göre uzatılır.</p> <p>(4) Kısaltılmış dinlenme sonrasındaki Uçuş Görev Süresi (UGS), ORO.FTL.235(a) veya gerektiğinde ORO.FTL.235(b) kapsamında belirtilen asgari dinlenme süresi ile kısaltılmış dinlenme arasındaki farka göre azaltılır.</p> <p>(5) ORO.FTL.235(d) doğrultusunda belirtilen tazeleme amaçlı uzatılmış 2 dinlenme süresi arasında azami 2 kısaltılmış dinlenme süresi olur.</p>
GM1 CS FTL.1.235(b)(3)	<p>(Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) En az 4 saatlik bir zaman farkını içeren rotasyon için uçuş görev başlangıcından itibaren referans zamana kadar geçen süre, söz konusu ekip üyesi, işleticinin söz konusu ekip üyesinin konaklamasından artık sorumlu olmadığı dinlenme süresi için kendi ana üs veya geçici üs'süne geri döndüğünde son bulur.</p>
(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-	ÜÇ YA DA DAHA FAZLA UÇUŞ GÖREV SÜRESİ İÇEREN ROTASYONLARIN ARDINDAN DİNLENME

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

E.326 sayılı GM2 CS FTL.1.235(b)(3)	Üç ya da daha fazla UGS içeren bir rotasyonda, zaman dilimi farklılıklarını telafi etmek üzere asgari yerel gece dinlenme süresini belirlemek için ilk referans zamana göre en büyük zaman dilimi farkı kullanılmalıdır. Eğer bu tür rotasyon içinde iki yönde de zaman dilimi geçiliyorsa yapılacak hesaplamada, rotasyon sırasında herhangi bir UGS içinde geçilen en yüksek zaman dilimi sayısı esas alınacaktır.
Beslenme	
IR – ORO.FTL.240	(a) Uçuş Görev Süresi sırasında, özellikle söz konusu Uçuş Görev Süresinin 6 saati aştığı hallerde, ekip üyesinin performansının zarar görmesini engellemek amacıyla yemek ve içecek imkânı mevcut olacaktır. (b) İşletici, işletme el kitabında, Uçuş Görev Süresi (UGS) sırasında ekip üyesinin beslenmesinin nasıl sağlanacağını belirtecektir.
AMC1 ORO.FTL.240	(a) Yemek imkanın sağlandığı durumlarda, özellikle Uçuş Görev Süresinin (UGS) düzenli yemek aralıklarını kapsadığı hallerde olmak üzere (örneğin; Uçuş Görev Süresinin (UGS) 11:00'de başlayıp 22:00'de sona ermesi halinde, iki yemek için yemek imkanının sağlanması gerekmektedir) söz konusu yemek imkanının asgari süresi işletme el kitabında belirtilmelidir. (b) İşletme el kitabında, ilgili ekip üyesinin vücut ritimlerine etki etmeden beslenmeye ilişkin insani ihtiyaçları değiştirmemek üzere düzenli yemeğin tüketilmesi gereken zaman aralıklarının tanımlanması gerekmektedir.
Ana üsse, uçuş sürelerine, görev ve dinlenme sürelerine ilişkin kayıtlar	
IR – ORO.FTL.245	(a) İşletici, 24 aylık bir süre boyunca aşağıdaki kayıtları muhafaza edecektir: (1) Aşağıdakiler dâhil olmak üzere her bir ekip üyesi için münferit kayıtlar: (i) Uçuş süreleri; (ii) Her bir görev süresinin ve Uçuş Görev Süresinin (UGS) başlangıcı, süresi ve sona ermesi; (iii) Dinleme süreleri ve tüm görevlerden muaf olarak geçirilen boş günler ve (iv) (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) Tayin edilen ana üs ve geçici üs; (2) Uzatılmış uçuş görev sürelerine ve kısaltılmış dinlenme sürelerine ilişkin raporlar.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(b) Talep üzerine, işletici, uçuş sürelerine, görev sürelerine ve dinlenme sürelerine ilişkin münferit kayıtların kopyalarını:</p> <p>(1) İlgili ekip üyesine ve</p> <p>(2) İlgili işleticinin ekip üyesi olan veya ekip üyesi haline gelen herhangi bir ekip üyesi ile ilgili olarak başka bir işleticiye temin edecektir.</p> <p>(c) Birden fazla işletici için görev üstlenen ekip üyeleri ile ilgili olarak CAT.GEN.MPA.100(b)(5) kapsamında atıfta bulunulmakta olan kayıtlar 24 aylık bir süre boyunca tutulacaktır.</p>
(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Aşırı yorgunluk yönetimi eğitimi	
IR – ORO.FTL.250	<p>(a) İşletici, ekip üyelerine, ekip görev listelerinin hazırlanmasından ve muhafaza edilmesinden sorumlu olan personele ve ilgili yönetim personeline, aşırı yorgunluk yönetimine ilişkin başlangıç eğitimi ve yenileme eğitimi verecektir.</p> <p>(b) Bu eğitim, işletici tarafından tesis edilmiş ve işletme el kitabında tanımlanan bir eğitim programını takip edecektir. Eğitim müfredatı, aşırı yorgunluğun ve aşırı yorgunluğa karşı alınan tedbirlerin olası sebeplerini ve etkilerini kapsayacaktır.</p>
AMC1 ORO.FTL.250	<p>Eğitim müfredatı aşağıdakileri kapsamalıdır:</p> <p>(a) Uçuşa, göreve ve dinlenmeye ilişkin geçerli yasal gereklilikler;</p> <p>(b) Uyku temel prensipleri ve biyolojik ritimlerinin bozulmasının etkileri dâhil olmak üzere aşırı yorgunluğa ilişkin temel bilgi ve prensipler;</p> <p>(c) Aşırı yorgunluğa yol açabilecek tıbbi durumlar dâhil olmak üzere, aşırı yorgunluğun sebepleri;</p> <p>(d) Aşırı yorgunluğun performans üzerindeki etkisi;</p> <p>(e) Aşırı yorgunluğun önlenmesine yönelik karşı önlemler;</p> <p>(f) Beslenme, egzersiz dâhil olmak üzere yaşam tarzının ve aile hayatının aşırı yorgunluk üzerindeki etkisi;</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>(g) Uyku bozukluklarına ve bu bozukluklara yönelik olası tedavilere aşinalık;</p> <p>(h) Gerektiğinde, uzun menzil operasyonlarının ve yoğun kısa mesafeli uçuş programlarının bireyler üzerindeki etkileri;</p> <p>(i) Birden fazla zaman diliminden geçerek veya birden fazla zaman dilimi dâhilinde operasyon gerçekleştirmenin etkisi ve</p> <p>(j) Uçuş görevine uygunluğun ve yeterli dinlenmenin sağlanmasına ilişkin ekip üyesi sorumluluğu.</p>
Boş gün (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı)	
Council Directive 2000/79/EC	<p>Bu Talimatta tanımlanan amaç doğrultusunda ekip üyelerine işletmeler tarafından verilecek boş günlere yönelik uygulamaların;</p> <p>a) Her bir takvim ayı için asgari 7 yerel gün, ve</p> <p>b) Her bir takvim yılı için asgari 96 yerel gün olacak şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.</p> <p>c) Boş günler, çalışılan gün sayısı ile orantılı olarak verilir.</p>

(Değişik: 17.01.2018 tarih - 52217814-020-E.326 sayı) Geçici Ek – 1

	Gereklilik	Geçiş Tarihi	Geçiş İçin Kullanılacak Gereklilik
Geçici Ek – 1	ORO.FTL.205(b)(1) Tablo – 2	01.01.2019	Tablo – 2 yerine Geçici Ek – 2’de yer alan Tablo kullanılacaktır.
	ORO.FTL.205(b)(2) Tablo – 3	01.01.2019	Tablo – 3 yerine Geçici Ek – 3’te yer alan Tablo kullanılacaktır.
	ORO.FTL.205(b)(3) Tablo – 4	01.01.2019	Tablo – 4 yerine Geçici Ek – 4’te yer alan Tablo kullanılacaktır.
	ORO.FTL.205(d)	01.01.2019	
	CS FTL.1.205(b)	01.01.2019	
	CS FTL.1.205(c)’de yer alan Sınıf 3 gerekliliği	01.01.2019	Sınıf 3 dinlenme, hava aracı kabinindeki veya kokpitteki, dikey yönde geri yaslanabilen, bir miktar gürültü azaltma ve karanlık ortam sağlamak amacıyla yolculardan en azından bir perde ile ayrılan ve yolcuların oturduğu koltuklardan hiçbirine bitişik olmayan koltuk anlamına gelmektedir.
	CS FTL 1.205(c)(1)(i)	01.01.2019	Uçuş Görev Süresi (UGS) 4 sektör ile sınırlıdır.
	CS FTL.1.205(c)(2)	01.01.2019	ORO.FTL.205(e)’de yer alan hükümler kapsamında azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS), uçuş ekibi için uçuş sırasında dinlenmeye bağlı olarak aşağıdaki şekilde uzatılabilecektir: – Bir ilave uçuş ekibi üyesi ile: (A) Sınıf 3 dinlenme olanakları ile 15 saate kadar; (B) Sınıf 2 dinlenme olanakları ile 16 saate kadar veya (C) Sınıf 1 dinlenme olanakları ile 17 saate kadar; – İki ilave uçuş ekibi üyesi ile: (A) Sınıf 3 dinlenme olanakları ile 16 saate kadar; (B) Sınıf 2 dinlenme olanakları ile 17 saate kadar veya (C) Sınıf 1 dinlenme olanakları ile 18 saate kadar.
	CS FTL.1.205(c)(4)	01.01.2019	
	ORO.FTL.210(b)(2)	01.01.2019	

Geçici Ek – 2

Uçuş Görev Süresinin (UGS) referans zamandaki başlangıcı	1-2 Sektör	3 Sektör	4 Sektör	5 Sektör	6 Sektör	7 Sektör	8 Sektör	9 Sektör	10 Sektör
06:00-13:29	13:30	13:30	13:30	12:30	11:00	10:30	10:00	09:30	09:00
13:30-13:59	13:30	13:30	13:30	12:30	10:45	10:15	09:45	09:15	09:00
14:00-14:29	12:30	12:30	12:30	11:30	10:30	10:00	09:30	09:00	09:00
14:30-14:59	12:30	12:30	12:30	11:30	10:15	09:45	09:15	09:00	09:00
15:00-15:29	12:30	12:30	12:30	11:30	10:00	09:30	09:00	09:00	09:00
15:30-15:59	12:30	12:30	12:30	11:30	09:45	09:15	09:00	09:00	09:00
16:00-16:29	12:30	12:30	12:30	11:30	09:30	09:00	09:00	09:00	09:00
16:30-16:59	12:30	12:30	12:30	11:30	09:15	09:00	09:00	09:00	09:00
17:00-04:59	11:30	11:30	11:30	10:30	09:00	09:00	09:00	09:00	09:00
05:00-05:14	13:30	13:30	13:30	12:30	10:00	09:30	09:00	09:00	09:00
05:15-05:29	13:30	13:30	13:30	12:30	10:15	09:45	09:15	09:00	09:00
05:30-05:44	13:30	13:30	13:30	12:30	10:30	10:00	09:30	09:00	09:00
05:45-05:59	13:30	13:30	13:30	12:30	10:45	10:15	09:15	09:15	09:00

Not: (Değişik: 26.12.2016 tarih - 52217814-010.07/727 sayı) 4 saatten daha fazla zaman dilimi geçilen uçuş veya tek inişli uçuş için 8 saat veya daha fazla yapılan uçuş, iki inişli uçuşlarda ise uçuşlardan en az birisinin süresi 6 (dâhil) saati geçen ve bu iki uçuşun süreleri toplamı 8,5 (dâhil) saati geçen görevler ile sadece yük taşımacılığı operasyonları hariç olmak üzere, 17:00-04:59 arasında başlayan görevlerde ilave ekip ile UGS artırımını yapılamayacaktır.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

Geçici Ek – 3

Sektörlere göre azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS)						
1-2	3	4	5	6	7	8
11:30	11:30	11:30	10:30	09:00	09:00	09:00

Geçici Ek – 4

Sektörlere göre azami günlük Uçuş Görev Süresi (UGS)						
1-2	3	4	5	6	7	8
12:30	12:30	12:30	11:30	10:00	09:30	09:00